

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

I detta nummer:

Ledare:

**YRKESANATORIET
SNART VERKLIGHET**

Nationalföreningens utredning
överlämnad till k. m:t.

D:r Erik Forsgren:

**MJÖLKEN ÄR BARN-
TUBERKULOSENS
FIENDE**

Börje Veslen:

**SJÖMÄN OCH
SJUKVÅRD**

**KRÖNIKA av Harald
Hammer**

Kätterska funderingar om
socialvård

**RIKSFÖRBUNDETS
ÅRSMÖTE**

**PROBLEM FÖR
LANDSBYGDENS
LUNGSJUKA**

MARSVÅR. (Motiv från Stadshuset, Stockholm)

Foto: Text & Bilder.

Propagandanummer II 1940

(Säljes till förmån för de Lungsjukas Riksförbund)

Pris 1 kr.

Romanäs Sanatorium

FÖR LUNGSJUKA

Överläkare: Dr Allan Beskow.

Tidsenligt utrustad vårdanstalt med c:a 70 platser fördelade på enskilda och halvenskilda rum. Vackert beläget på nordligaste delen av Småländska höglandet.

Ansökningar om vård kunna som regel beviljas utan väntetid.

Dagavgift: Kr. 10:25—14:50.

Begär prospekt. Adr. Romanäs. Rt. Tranås 2046.

Sävsjö Sanatorium

PRIVATSANATORIUM FÖR LUNGSJUKA.

(Beläget å Småländska höglandet)

Modern utrustning. Moderna bekvämligheter, varmt och kallt vatten. Särskilt toalettrum i de flesta rum.

Prospekt erhålles under adress Sävsjö.

Patienter emottagas även för kortare tids vård, t. ex. under väntetid till annat sanatorium eller för eftervård.

Avgifter 9—13:50 pr dag.

Överläkare: Doktor Åke Björklund, tel. Sävsjö 260.

Till nytta och nöje!

Unna Er glädjen — och fördelen — av att äga en Hermes, den fordrande publikens cykel. Stark, elegant, snabb och lättgående. Se 1940 års modeller med ett flertal praktiska förbättringar.

CYKELN MED DELAR
AV ROSTFRITT STÅL

Hermes

A.-B. NYMANS VERKSTÄDER - UPPSALA
NORRA EUROPAS STÖRSTA OCH LEDANDE VELOCIPEDFABRIK

Tidningen **FOLKET,** Eskilstuna,

är den mest lästa av sörmlandstidningarna på platsen och i länet. Har Du icke stiftat närmare bekantskap med tidningen, så gör det genast genom en provprenumeration.

*En vaken, pigg och lättläst tidning.
Ovärderligt annonsorgan.*

STOCKHOLM

MARIA HÄGGLUNDS

Köttextrakt — SOYA

Gammal välkänd skånsk tillverkning
— Utan Kryddor. —

Användes i Fackskolan för Huslig Ekonomi, Uppsala, samt av framstående matlagningsexperten och hushållsskolor i landet. Koncentrerad. Dryg. Billig. HÅLLBAR. God och kraftig. Soya är hjälp i varje hushåll. Säljes över hela landet.

Gott dricksvatten

erhåller ni säkrast genom brunnsborrning. Vi utföra borrningar efter vatten i såväl berg- som jordlager. Låt oss lämna förslag på ordnandet av Eder vattenfråga.

Svenska Diamantbergborrnings A.-B.
Kungsgatan 44 STOCKHOLM Tel. 23 33 80

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

MARS 1940

Utkommer en
gång i månaden
3:dje årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Telefon 41 39 99 Postgiro 154420
Götgatan 83^{II}, Stockholm

"De Lungsjukas Eftervårdskommitté"
De Lungsjukas Riksförbund

Nationalföreningens eftervårdsförslag överlämnat: Arbetsberedning och yrkesutbildning genast?

Fredagen den 1 mars överlämnade styrelsen för Sv. Nationalföreningen mot tuberkulos till k. m:t genom en deputation, bestående av f. gen.-dir. Hellström och d:r Neander, den utredning ang. förbättrad tuberkuloseftervård, vilken som bekant verkstälts av en särskild kommitté på uppdrag av Nationalföreningens styrelse.

Till utredningen var bifogad en särskild skrivelse från Nationalföreningens styrelse — i vilken Kronprinsen är ordförande — vari hemställes, dels att k. m:t måtte vidtaga de åtgärder, som kunna finnas lämpliga för främjande av att åt personer, som på grund av tuberkulos äga nedsatt arbetskraft beredes anställning hos statliga institutioner och andra offentliga inrättningar, samt

dels förklara sig beredd att för Nationalföreningens huvudmän framlägga förslag, att Nationalföreningen skall genom anbud, bindande intill den 1 september 1941, åtaga sig att under vissa förutsättningar bestrida kostnaden för Spenshults sanatoriums ombyggnad och nyinredning till yrkesskolesanatorium i huvudsaklig anslutning till de av Nationalföreningens kommittéer i deras utredning angående förbättrad tuberkuloseftervård framlagda anläggnings- och organisationsplanerna.

Samma vädjan gjordes vid tillfället muntligen av deputationen, och Socialministern svarade, att han skulle ägna denna sak — som länge intresserat honom — all uppmärksamhet.

I skrivelsen framhåller Nationalföreningens styrelse, att den funnit, att utredningskommittén förebragt en synnerligen grundlig och mångsidig utredning av de förhållanden av medicinsk och social natur, som innefattas i eller sammanhånga med de omfattande, hittills obeaktade problemen om s. k. eftervård av tu-

berkulossjuka. De förslag, som framlagts i frågan, ha syntts styrelsen omsorgsfullt motiverade och väl avvägda.

Det framhålles vidare, att huvudföremålet för kommitténs intresse och arbete varit frågan om tillvaratagandet av de tuberkulosas arbetsförmåga "i syfte av deras återbördande till hem, familj och samhälle såsom helt eller åtminstone delvis självförsörjande — problemet "hjälp till själv hjälp!" För dessa måste finnas olika utvägar, beroende av fallens olika beskaffenhet. Det måste sålunda skiljas mellan de till hälsan fullt återställda, konvalescenter och utskrivna kroniskt sjuka, mellan smittbärare och smittfria m. m.

Angående sådana partiellt arbetsdugliga, beträffande vilka det i övrigt icke möter hinder för deras återgång till den allmänna arbetsmarknaden, har kommittén hemställt, att Nationalföreningens styrelse måtte göra framställning hos k. m:t — som ovan nämnts — om vidtagande av åtgärder, som kunna finnas lämpliga för dessa tuberkulosas anställning hos statliga och andra offentliga institutioner.

I detta sammanhang kan nämnas, att Nationalföreningens utredningskommitté i skrivelse till Arbetsgivareföreningen och L. O. hemställt om dessa institutioners medverkan för partiellt arbetsföra tuberkulosas placering i den öppna arbetsmarknaden. L. O. har som svar härå meddelat, att frågan intresserade organisationen och att man från det hållet var beredd att göra, vad man kunde.

Arbetsgivareföreningen påpekar i sitt svar å denna vädjan, att stora praktiska svårigheter föreligga, då det gäller att i förvärvslivet inpassa den partiella arbetskraften. Problemet är dock värt all uppmärksamhet, och Arbetsgivareföreningen lovar att beakta detsamma, då hithörande frågor behandlas — bl. a.

då föreningen i dagarna skall avgiva yttrande över en i riksdagen väckt motion i frågan om utnyttjande av de partiellt arbetsföra.

För att återgå till styrelsens för Nationalföreningens yttrande till k. m:t, framhålles i den överlämnade skrivelsen, att styrelsen naturligtvis är medveten om de allvarliga svårigheter, det nuvarande finansiella läget medför, då det gäller förverkligandet av en stor del av de förslag till eftervårdsfrågans ordnande, som framläggas i kommitténs utredning. I en kardinalpunkt dristar dock styrelsen hysa den vissa förhoppningen, att k. m:t skall finna kommitténs i detta fall mycket genomförda utredning och förslag samt styrelsens därtill knutna ekonomiska erbjudande vara av den vikt, att den bör utan uppskov föranleda k. m:ts åtgärd. Det gäller upprättandet av yrkesskolesanatoriet å Spenshult. Överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond har biträtt kommitténs förslag i denna fråga liksom lokalstyrelsen för Spenshult, som dock önskar, att övergången från sanatorium till yrkessanatorium bör ske etappvis.

Den i kommitténs betänkande framlagda ekonomiska planen beträffande detta förslag innebär i huvudsak, att statsverkets utgifter för yrkesskolan begränsas till att gälla den årliga driftskostnaden — i betänkandet beräknad till 250,000 kr. (mot nuvarande statsbidrag till Spenshults sanatoriet å 57,000 kr.). Nationalföreningen skulle ju åtaga sig hela engångskostnaden för ombyggnad o. d., beräknad till kr. 1,084,500. Visserligen måste man förutsätta, att dessa kostnader genom de förhållanden, som inträtt sedan förslaget framlades komma att bli betydligt större, men styrelsen för Nationalföreningen hoppas, att — under förutsättning att engångskostnaderna trots detta icke bli alltför stora — dock kunna medverka till, att Nationalföreningen dock kan fasthålla vid sitt tidigare erbjudande om att bekosta ombyggnaden o. d.

*

Med hänsyn till ovanstående har man rätt att hoppas, att k. m:t trots det svåra finansiella läget — skall taga styrelsens ovan refererade vädjan under allvarlig prövning. En yrkesskola för tuberkulösa skulle — icke minst som "försöksanstalt" — ha ett stort värde, då det gäller lösningen av det stora problemet om tillvaratagandet av de partiellt arbetsförs arbetskraft.

Därtill kommer de synpunkter på frågan om yrkesutbildning med hänsyn till den nuvarande beredskapen, som framfördes i föregående nummer av denna tidskrift.

Icke minst dessa synpunkter torde k. m:t ha all anledning att beakta.

J. S.—n.

Nya kommissionärer

behöva vi i kampanjen för

Status
RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Vi måste intensifiera agitationen för vårt — de lungsjukas eget, officiella organ!

Vi måste ha flera nya försäljare i Stockholm och landsorten!

FÖR VÅRA KOMMISSIONÄRER innebär detta ingen uppoffring. Ingen annan tidning med motsvarande standard lämnar så stor försäljningsprovision som

Status
RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Vid alla patientföreningarnas möten

— samtliga sanatoriepatientföreningar i landet äro ^{nu} medlemmar i De Lungsjukas Riksförbund och sålunda meddelägare i STATUS — bör frågan om Tidskriften STATUS' spridning finnas med på dagordningen.

Alla möjligheter För Tidskriftens spridning måste undersökas!

STATUS måste läsas av alla lungsjuka först och främst, därefter av så många som möjligt av DEN STORA ALLMÄNHETEN!

Genom STATUS

kunna vi skapa opinion för vår sak, för vårt mål, bl. a. en värdig eftervård åt landets lungsjuka.

Genom STATUS

och dess spridning skapa vi de ekonomiska förutsättningarna för en effektiv agitation.

Genom STATUS

skapa vi samhörighet och förbindelse, landets lungsjuka emellan och emellan de olika sanatoriernas patienter.

Genom STATUS

konsolidera vi DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND, som är VÅRT EGET FÖRBUND (inneslutande c:a 95 proc. av landets sanatoriepatienter).

Med STATUS står och faller De Lungsjukas Riksförbund GENOM STATUS NÄ VI VÅRT MÅL.

STATUS är de lungsjukas egen tidskrift. STATUS är startad, driven och kontrollerad av de lungsjuka själva, STATUS är det enda officiella organet för Sveriges lungsjuka.

Agitera! Sprid! Köp och läs tidskriften!

Riksförbundets årsmöte: Stort intresse och tillslutning

"Regeringen bör särskilt beakta Nationalföreningens utredning ang. yrkesutbildning åt lungsjuka"

Invaliditetspensionen bör höjas

"Den Lungsjukes Tidning" begränsas till Malmöhus län?

De Lungsjukas Riksförbund har under lördagen den 2 och söndagen den 3 mars hållit sitt årsmöte i Stockholm. Trots de oroliga tiderna och därmed förknippade ekonomiska svårigheter hade representanter för icke mindre än ett 30-tal föreningar och organisationer, som äro anslutna till Förbundet, infunnit sig. Liksom vid kongressen i somras var såväl Sandträskes sanatorium — i nordligaste Sverige — som Skåneföreningarna, icke blott i Malmö utan även i Lund och Kristianstad representerade.

Livaktigheten och intresset hos medlemmarna i ett förbund kännetecknas ofta av skarpa motsättningar, av deciderade åsikter, som bryta sig mot varandra, av livliga debatter. Lama instämmanden i Förbundsstyrelsens förslag äro ofta mindre önskvärda än klara deklarationer av egna meningar från de olika medlemmarnas sida. De senare äro dock bevis på aktivt deltagande i förbundsarbetet. Med hänsyn härtill måste man fastslå, att den riksorganisation, som bildats av landets lungsjuka är — om man så får uttrycka sig — ett friskt, spirande skott på Socialvårdens månggrenande träd.

Men främst måste man framhålla, att debatterna voro sakliga, att såväl den för förbundsstämman valde ordföranden, Ruben Eriksson — Eftervårdskommitténs initiativtagare — som Förbundets nu omvalde ordförande, Sven Tenwall, vid resp. årsmötet och E. K:s sammanträden förde klubban på ett förträffligt sätt och att den senare som föredragande vid förbundsmötet gav klara och koncisa besked.

Trots tidsläget präglades förhandlingarna — liksom vid tidigare förbundsmöten — av varmt intresse, saklighet och optimism. Den allmänna uppfattningen av landets lungsjukas tredje stora sammanträffande var utan tvivel den, att allt var vällyckat såväl ifråga om organisation som beslut.

De Lungsjukas Riksförbunds andra ordinarie årsmöte öppnades lördagen den 2 mars i A. B. F:s lokaler i Stockholm. Ombud för 26 föreningar voro närvarande förutom E. K:s ledamöter, andra medlemmar från ovannämnda föreningar samt enskilda medlemmar; tillsammans ett 50-tal. Däriländ märktes — liksom vid kongressen i somras — ombud från landets nordligaste centralsanatorium, Sandträsk, samt från medlemsföreningar i landets sydligaste delar, nämligen Malmö och Lund.

Årsmötet öppnades av Förbundets ordförande, herr Sven Tenwall, Stockholm, som hälsade de närvarande välkomna och uttalade sin glädje över, att så många föreningar och enskilda medlemmar voro representerade vid årsmötet, trots att tiderna voro mörka och föreningarna hade att brottas med stora ekonomiska svårigheter.

Efter att ha påpekat det goda resultat, årets verksamhetsberättelse utvisar, frambar tal. ett tack till de förbundsmedlemmar, som medverkat till detta goda resultat.

Tal. framhöll vidare, att det dock icke räckte med goda synpunkter på förbundsarbetet från medlemmarnas sida, man måste också göra något för att stabilisera

Riksförbundets ekonomi — som, ju dock är förutsättningen för allt arbete — och detta sker bäst genom att arbeta för spridningen av Förbundets tidskrift, "Status".

Gruppbild från årsmötet.

Slutligen ville tal. uttala sin tillfredsställelse över, att bland deltagarna i detta årsmöte befann sig initiativtagaren till De Lungsjukas Eftervårdskommitté, herr Ruben Eriksson, Stockholm, samt frambar ett tack till denne för vad han genom detta sitt initiativ gjort för landets lungsjuka, förvissad om att han härigenom tolkade de närvarandes erkänsla.

Med uttalande av den förhoppningen, att dagens förhandlingar måtte gå i enighetens tecken, och att de beslut som komme att fattas, skulle bli till gagn för Förbundets sak förklarade tal. härefter 1940 års årsmöte öppnat.

Till ordförande att leda dagens förhandlingar valdes herr Ruben Eriksson, Stockholm.

Verksamhets- och revisionsberättelserna för De Lungsjukas Riksförbund och Tidskriften Status för år 1939 godkändes och ansvarsfrihet beviljades Förbundsstyrelsen, De Lungsjukas Eftervårdskommitté.

Till ledamöter i De Lungsjukas Eftervårdskommitté valdes för Stockholms stad och län: Sven Tenwall (ordf.), J. Sandrén (sekreterare), hrr E. Frithiof, Bror Karlsson, Nils Gustafsson, (Sthlm) och Yngve Åkerlund, Väsby (omvald), och nyvaldes hrr Ruben Eriksson och Ivan Möller, Stockholm, samt Henry Schröder, Söderby. Till suppleanter för dessa utsågos hrr A. Lundqvist och B. Svensson, Sthlm, samt B. Forström, Sundbyberg och Bror Rydlander, Väsby.

För landsorten:
hrr Rud. Zetterlund, Göteborg, C. Rosendahl, Malmö, Rune Johansson, Hessleby, Olle Bergström, Sandträsk, och Hj. Nordmark, Löt Malmby (omvald) samt Martin Persson, Hässleholm (nyvald) med hrr J. Hilmersson, Göteborg, J. B. Ahlblom, Malmö, Ferdinand Henning, Målilla, O. Enquist, Sandträsk, Erik Andersson, Osby, och Manfred Norberg, Löt, som suppleanter.

Till ledamöter i V. U. valdes hrr Sven Tenwall, J. Sandrén, Ruben Eriksson, Bror Karlsson, Erik Frithiof och Nils Gustafsson, Sthlm, och Yngve Åkerlund, Upplands-Väsby.

På förslag av hr Rud. Zetterlund,

Göteborg, beslöt årsmötet, att hos regeringen göra en framställning, att regeringen ifråga om Nationalföreningens mot tuberkulos utredning ang. ordnandet av de lungsjukas eftervård — som den 1 mars överlämnats till k. m:t — särskilt måtte beakta det däri gjorda förslaget om yrkesutbildning av lungsjuka.

Dessutom beslöts på förslag av hr Ivan Möller, Stockholm, att Förbundet måtte hos Socialministern göra en framställning, att de invaliditetspensioner, som utbetalas till lungsjuka, måtte höjas med hänsyn till indextalets höjning.

Dessutom förelåg till behandling frågan angående "Den Lungsjukes Tidnings" ställning till Förbundet. Årsmötet beslöt biträda ett förslag, som uppgjorts mellan E. K. och Konvalescentföreningen i Lund — som numera utger "D. L. T." — att Konvalescentföreningens i Lund representanter skulle föreslå sin förening, att dels "D. L. T:s" spridning begränsas till Malmöhus län (så att den icke inkräktar på andra lokal-föreningars verksamhetsområde), dels att endast lungsjuka och föreningar av lungsjuka i Malmöhus län ägde rätt att begära anslag av tidningens överskott. Dessutom uttalade årsmötet som ett önskemål, att "D. L. T." finge ett annat namn.

Under förutsättning att detta förslag kunde genomföras borde man — så ansåg årsmötet — lättare kunna
(Forts. å sid. 21)

Mjölken är barntu- berkulosens fiende — Kaffet dess befrämjare!

●
*Sjuåring fick sex koppar
kaffe pr dag!*

●
*Några erfarenheter från 1939 års
läkareundersökningar av skolelever
i Bohuslän för npptäckande
av tuberkulos*

●
Av överläkare Erik Forsgren, Svenshögen

Genom att föredra njutningsmedel och biologiskt underhålliga födoämnen som finsiktat mjöl och socker har en stor del av landets befolkning mer eller mindre medvetet fallit offer för en kvalitativ undernäring. Inför utsikten av en kristid gäller det för den enskilde att återgå till sundare vanor och för myndigheterna att genom en sund prisbildning stimulera produktionen av sådana varor, framhåller överläkaren vid Svenshögens sanatorium, dr Erik Forsgren, i en artikel om tbc-undersökningar av bohuslänska skolbarn, publicerad i Socialmedicinsk tidskrifts senaste nummer, vilken återges härnedan.

Undersökningens omfattning samt resultaten av tuberkulin- och röntgenundersökningarna.

Av 6353 undersökta barn reagerade 796 för tuberkulin. 613 av dem ha röntgenfotograferats. Av de fotograferade barnen befunnos 23 stycken vara i behov av sanatorievård på grund av iakttagna tuberkulösa symptom jämte nedsatt allmäntillstånd. Vård å sommarkoloni tillrättades åt ett 60-tal barn. Genom undersökningarna ha dispensärerna fått kännedom om att flertal förut okända tuberkulösa hem, i vilka även andra fall av tbc. påträffats. Vid en familjeundersökning, som företogs inom Mölndals centraldispensärområde med anledning av att ett förut tuberkulinnegativt barn nu reagerade, befanns det t. ex., att fadern jämte fyra av barnen ledo av tuberkulos och voro i behov av vård. Dylika familjeundersökningar ha icke kunnat utföras i någon större utsträckning och därför inträffar

det av och till att smittkällan i familjen anträffas först ett eller annat år efter sedan något barn befunnits reagera för tuberkulin i skolan. I flera fall har det rört sig om negativt inställda personer, som trots dispensärens inrådan vägrat att låta undersöka sig. Att i dylika fall tillgripa tvång är motbjudande och skulle sannolikt göra undersökningarna impopulära utan att bota den negativism, som i vissa fall varit en bidragande orsak till sjukdomens uppkomst.

Vid Västskustens ungdomsskola har personalen och eleverna vid spädbarnshemmet för friska barn från tuberkulösa hem, sammanlagt 40 personer, undersökts till förebyggande av smittfara för de å hemmet vårdade spädbarnen. Ingen av de undersökta företedde tecken på smittsam tuberkulos.

Vid yrkesskolorna i Mölndal ha 120 elever undersökts. Av dem reagerade 69 och blevo därför röntgenfotograferade, var-

Överläkare E. Forsgren,
Svenshögen.

vid 5 befunnos lida av aktiv lungtbc. och vara i behov av sanatorievård.

Barnens kostvanor.

Liksom förut har även i år i samband med undersökningarna utdelats broschyrer med hälsoråd innehållande frågeformulär, som besvarats av barnen och insänts till mig. En bearbetning av svaren med hänsyn till mjölk- och kaffekonsumtionen har givit följande resultat (1933 års siffror anföras till jämförelse):

Deklarerad dagskonsumtion av mjölk.

År	0—2 glas	3 glas	4 glas el. mer	Summa
1933	1,137 (49 %)	694 (30 %)	510 (21 %)	2,341
1939	510 (23 %)	830 (38 %)	845 (39 %)	2,185

Deklarerad dagskonsumtion av kaffe.

År	0 kopp	1/2—2 koppar	3 koppar el. mer	Summa
1933	178 (7 %)	1,502 (64 %)	661 (29 %)	2,341
1939	371 (17 %)	1,613 (74 %)	201 (9 %)	2,185

Den höggradiga förbättringen sedan 1933 framträder redan vid en hastig överblick av ovanstående tabell och kräver knappast ytterligare kommentarer. Förra året (1938) voro de genomsnittliga resultaten snarast ännu något gynnsammare. Men om hänsyn togs till förskjutningen åt det bättre hållet inom ovanstående grupper samt till det förhållandet att årets uppgifter erhållits nästan uteslutande från skärgården och länets norra del, dit undersökningarna företrädesvis varit förlagda, framstår 1939 års deklarationsresultat som ett av de gynnsammaste hittills.

För den inre försvarsberedskapen är det av en viss betydelse, att befolkningen under lugna och fredliga tider gynnar sin hälsa och den inhemska produktionsapparaten genom att föredraga de hälsosamma födoämnen, som framställas inom landet framför importerade njutningsmedel. Ur den synpunkten kan det nog anses, att den propaganda för bättre kostvanor, som nu i 7 år framgångsrikt bedrivits i samband med skolundersökningarna, varit nyttig. Men ännu äro vi långt från det ideala målet i detta hänseende: en sund, fullgod kost, fri från skadliga njutningsmedel för varje barn i länet. I vissa skärgårdssamhällen få ända till 70 % av barnen otillräckligt med mjölk och rikligt med kaffe. Som individuella exempel härpå kan nämnas en 7-årig pojke, som deklarerat en dagskonsumtion av 3 koppar mjölk och 6 koppar kaffe eller en 9-årig pojke, som

deklarerat 2 koppar mjölk och 10 koppar kaffe. Dylika fall, som år 1933 voro vanliga, höra numera dessbättre till undantagen. Men påfallande är alltjämt, att de sämsta resultaten erhållas inom områden med den högsta tuberkulosdödligheten.

Barnens allmänna hälsotillstånd och vårdbehov.

Om man tänker tillbaka på alla dessa magra, bleka, mer eller mindre tandlösa barn, som uppenbarade sig vid skolbarnundersökningarnas början för 7 år sedan, måste man glädjas över de stora förbättringar, som inträtt. Numera påträffas sällan dylika barn. De allra flesta ha ett friskt utseende med bra färg, bra hull och friska tänder. Vid röntgenfotoograferingen av lungorna påträffades de första åren talrika barn med stora, massiva tuberkulösa förtätningar, som det tog månaders till års sanatorievård för att läka. De fall, som påträffats sistlidna år, ha varit av lindrig natur och ha läkts efter mycket kortvarigare behandling. Barnen ha påtagligen genom bättre kostvanor fått en ökad motståndskraft mot tuberkulosen och tuberkulossjukligheten i sin tur är tydligen en indikator på det genomsnittliga näringstillståndet. En av de mest påtagliga yttringarna härav är, att sanatoriets vårdplatser för barn, 62 till antalet, numera kunna minskas till ungefär hälften. Jag vet, att skeptikerna betrakta detta endast såsom ett uttryck för tuberkulosens "spontana" avtagande inom hela landet. Men häremot vill jag liksom tidigare anföras, att detta avtagande varit betydligt mindre inom vissa delar av landet ss. i Norrland, Blekinge och på Gotland samt tidigare även i Bohuslän. Genom "hygienisk väckelse" och socialhygieniska åtgärder ss. skolbarnsbespisning ha vi i Bohuslän hämtat igen en stor del av försprånget i bättre situationer landsdelar. Vår tuberkulosdödlighet håller sig nu ungefär vid medeltalet för riket. Det är företrädesvis i skärgården, som vi alltjämt få räkna med en

(Forts. å sid. 14)

Mjölk är både gott och läskande.

Sjömän och sjukvård

◆ ◆ För "Status" av Börje Veslen ◆ ◆

Sjömannens liv har alltid varit och är — särskilt i dessa dagar — uppfyllt av faror och besvärligheter av alla slag. I denna stund lura torpeder och minor på de fartyg, vars besättningar trotsa död och olyckor för att förse oss andra med livets nödtröst, med livsmedel, kol, olja — allt, som behöves för att hålla ett samhälle vid liv och som vi icke själva kunna frambringa.

De män, som våga sitt liv för oss, äro naturligtvis på alla sätt omhuldade av samhället! Ja, det säger sig självt att det minsta, man kan göra för dem är, att se till, att deras levnadsstandard i genomsnitt åtminstone kan mäta sig med arbetarens i land

MEN HUR ÄR DET MED DEN SAKEN? För något år sedan skrev författaren Ludv. Nordström i denna tidskrift en artikel, som fick den slående rubriken: "Medborgare eller brottsling?" Den artikeln handlade bl. a. om sjömannens **HYGIENISKA** förhållanden, deras bostads- och näringsförhållanden och om de **SJUKDOMAR**, som dessa förhållanden under all kritik äro orsak till.

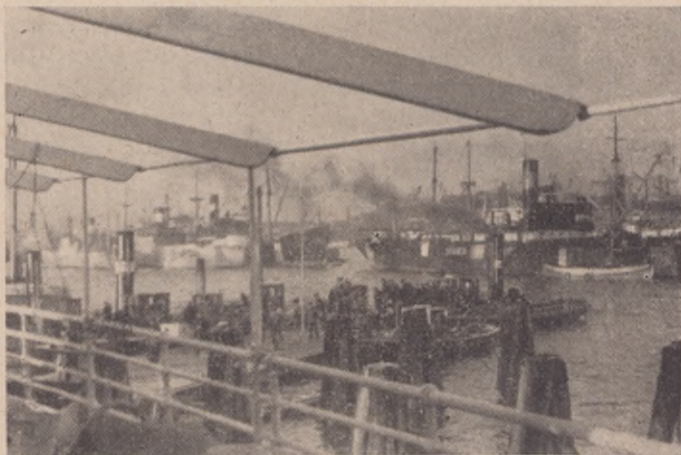
De svåra missförhållanden, som äro rådande till sjöss icke minst i hygieniskt hänseende, jämte det hårda arbetet medför som bekant — och som bl. a. Ludv. Nordström i nyssnämnda artikel påvisade — sjukdomar av alla slag, såsom **LUNGTUBERKULOS**, reumatism, magsjukdomar. Det är ingen hemlighet av Sv. Sjöfolksförbundet sedan många år tillbaka har en **SÄRSKILD TBC-FOND** av vilken varje år utbetalas tusentals kronor till tuberkulösa sjömän som fått sin fysik undergrävd av dåliga bostäder, dålig och otillräcklig föda samt dåliga förhållanden över huvud taget.

Konstnären och **SJÖMANNEN BÖRJE VESLEN**, som nyligen i ett par uppmärksammade artiklar i huvudstadspressen berört en del av sjöfolkets problem, har här nedan behandlat en annan sida av desamma, nämligen problemet "Sjömän och sjukvård". Den är värd att läsas — och begrundas!

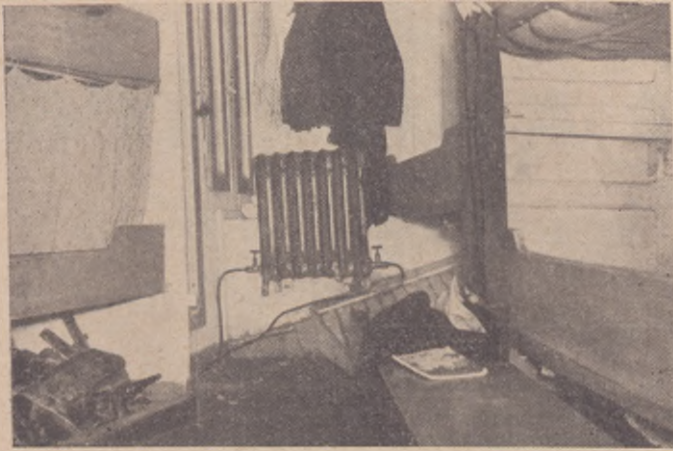
När det blir ont om en vara, stiger den i pris och — sjunker i kvalitet. Till sist tillgriper man rena surrogaten, det har funnits sådana tider — — —.

När det blev ont om sjömän fick kontorister och servitörer, folk som aldrig trampat ett skeppsdäck, rycka in på deras platser som inte ville vara med längre sen de omyndigförklarats — ur stånd att sköta sig själva och sina surt förvärvade slantar. Det blev givetvis en avsevärd kvalitetsförsämring, inte minst därför att många av dem som gav sig ut, inte gjorde det i någon annan avsikt än att smita i land nånstans på andra sidan havet tills lugnet återvänt i det krigshärjade Europa. Det var inte särskilt vackert, men det var användbart; och det kunde ibland uppstå egendomliga situationer som fick sina förut oanade lösningar . . .

Förr i världen var det ju så, att inga sjuka mönstrades ut i fartygen, man undersöktes av en läkare, alla inre och yttre organ, hörsel och synförmåga. Gi-

Göteborgs hamn.

Skans för fem man.

vetvis har man inte kunnat ändra på detta — också nu går man till läkaren och får sitt intyg. Man talar om vad man skall ut till sjöss i egenskap av — och för nykomlingar finns det tre vägar att gå: kollämpare, maskinelev eller jungman. Man sätter alltså upp sig som det ena eller andra. Det man fått för sig att man bäst passar till.

Sen kan det uppstå mer eller mindre underliga situationer, och för knappast några veckor sedan inträffade följande fall i en av våra större hamnstäder, vilket jag härmed relaterar för att belysa situationen.

På det sjömanshus det gäller, meddelas det att strax ett arbete som lämpare blir ledigt. En av de nykomna får alltså bråttom till läkaren, i vars väntrum det är fullt av folk som också väntar på samma intyg som han, men där expeditionen går undan för brinnande livet med en man i minuten. Snart blir det hans tur — färgsinnet är gott, synskärpan: 0,8 på ena ögat, 0,5 på det andra. Vad skall han ut som? Lämpare. — Gott. 2 kronor och femtio öre. Varsågod. Nästa!

Men så var lämparejobbet redan taget när han kommer tillbaka, där går just styrmannen sin väg med den nypåmönstrade besättningen. Men det blir en plats som jungman ledigt om några minuter.

När den ropas upp lämnar han in på detta arbete och får det. Allt går utmärkt, nu skriver han visserligen under i kontraktet och blir en omyndig varelse, i två långa år skall staten hålla sin vakande hand över de slantar, han förtjänar, så att han inte super sig full, men han är i alla fall sjöman och jungman på en långtradare. Och pengarna frågar han inte efter så mycket, han har tillräckligt med sig ändå för att slippa i land där på andra sidan jordklotet. Tills det blivit lugnt i Europa.

I nästa ögonblick gör mönstringsförrättaren den fatala upptäckten. — Människa — ni är ju halvblind! Vad gör ni annars — i land? — Kontorist. — Ja, men det här går inte. Inte duger ni till sjöman! — Men kollämpare kan ni bli förstas, om nu det skall vara bättre än kontorsarbetet — — —

Det är ont om folk i dessa tider, det är rent ut sagt en fullkomlig brist på folk. Och en halv-, helt- eller färgblind sjöman fyller upp i skeppsjournalen hur han

sen än är, det kan inte bestridas. Nu träder styrmannen, som är nere efter sitt nya folk, brådslande emellan. — Skynda er upp till läkaren och ändra intyget. Men låt det gå kvickt!

Han skyndar i väg.

Hos läkaren är det fullt av folk, man trängs i det illaluktande väntrummet som driver fullt av färglagda veckotidningar, gråa av smuts sen årslång tjänst och tusentals händer, och mitt i detta myller av män och tidningar sitter en kvinna i grosess, tungt och bidande. Men rulljangsen går undan värre med en man i minuten, och utan prov för färgblindhet och synskärpa görs ingen undersökning. Det är man väl också i allmänhet tacksam för.

Så slipper han omsider in på nytt.

— Jaså han skulle bli jungman nu, det skulle han talat om mesamma, inte komma och prata strunt om kollämpare. Se nu blev det att betala två kronor till och femtio öro om intyget skulle ändras!

Två kronor och femtio öre kom på bordet.

Intyg: Full synstyrka på ena ögat, 0,8 på det andra. Varsågod. Nästa.

Man kan tycka att om saken är så enkel att den degraderats till en ren formalitet, innebär den en alldeles onödigt beskattning av sjömännen till förmån för en liten utvald samling läkare, hos vilka allt i likhet med väntrummens unkna luft och gråa veckotidningar tyder på för längesen gången glans och vetenskaplig storhet. Men man skulle under sådana förhållanden kunna tänka sig det hela ordnat på annat sätt, om inte hela saken helt enkelt kan slopas, nämligen med en automat på väggen där man kastar in en femtioöring och får sitt intyg. Men när man tar i betänkande att det sedan är denne jungman som har det maktpåliggande uppdraget att gå minutkik, och att alltså inte bara fartygets säkerhet utan också hela besättningens kan bero av hans syn, får saken i alla fall ett betänkligt utseende, och blir något man som sjöman måste ta ställning till. Förmodligen också som redare och försäkringsman.

För mer än tio år sedan gick jag i den då utkommande tidningen Fönstret tillrätta med sjömansläkarnas släpphäntighet mot de veneriskt sjuka på grund av den gränslösa vantrevnad dessa spred i fartygsskansarnas trångboddhet. Där bor upp till 7 man i kyffen

(Forts. å sid. 21)

"Tvättrum" för 7 man.

från vår horisont

Kätterska funderingar om socialvård

Vårt land är vida berömt för sina sociala välfärdsinrättningar, sin omtänksamhet om alla timligt vanlottade, sjuka och ofärdiga. Det riktigt pöser av stolthet över sin hjälpsamhet. Här behöver ingen svälta eller frysa. Allt är så bra och vist ordnat. Man är så hjälpsam och förstående för allas speciella olycka. En ofantlig administrativ apparat har organiserats och till dess förfogande står fackmän och specialister på alla områden. Varenda hjälpsökande tas omhand och hjälpes efter sina speciella behov och förutsättningar. En stackars sjuk kontorist t. ex. behöver inte riskera att skickas ut på vägarbete för A. K., heter det på papperet!

Varje år bygges nya, eller utvidgas redan befintliga sociala välfärdsinrättningar, och den sakkunniga funktionärsstabens ökas också i takt därmed. Vederbörandes välvilja mot allmänheten känner inga gränser. Man äskar lagarnas revidering, så att motsträviga behövande skall kunna hjälpas med våld. Alla förstår nämligen inte sitt eget bästa.

Vi har väl alla läst historien om millionären och tiggaren? Den förekommer ofta i olika variationer i en viss sorts litteratur. Tiggaren är avundsjuk på millionären, och denne i sin tur önskar sig tiggarens hälsa och lycka. Det pekoralistiska slutet är alltid att tiggaren inser penningens förbannelse. Bäst att var och en fortsätter i sin roll. Millionären får stå där till halsen i pengar, fast han säger sig gärna vilja skänka bort dem för en liten gnutta lycka.

I mina öron klingar den millionärens ord likadant som det barns, vilket bjudes en bit tårta av vilken det redan ätit sig övermätt.

Det ligger något av denna mentalitet i all hjälpverksamhet.

Att hoppas på ideala förhållanden i dessa hänseenden är naturligtvis en mycket avlägset hägrande utopi, så länge det bland klientelet finns folk, som missbrukar det allmänna. Men något bättre skulle de dock kunna vara om handhavandet av hjälpverksamheten komme i händerna på verkligt kompetent folk. Sådan kompetens får man inte genom vare sig ett eller fem års studier på socialpolitiska institutet. Inte håller genom flerårig praktik som, låt oss säga, fattigvårdsassistent. Om de har aldrig så stort intresse och aldrig så mycket ärlig vilja, så fordras det ändå något mera. Det fordras också att under en längre tid ha *levt* bland fattiga, sjuka och olyckliga människor.

Naturligtvis vill jag härmed inte fränkänna våra fattigvårdsassistenter kunskaper på sitt område. Långt därifrån. De har sett mycket elände, talat med många klienter och säkerligen bildat sig en egen uppfattning om hjälpverksamhet. Jag har själv hört föredrag och läst tidningsartiklar av fattigvårdsmän, där mycket kloka önskemål framförts. Men det brister i deras sinne för nyanser. De har inte förmågan att rätt bedöma och ingripa i de enskilda fallen.

Ingen blir poet därför att han kan svenska och behärskar de olika versmått. Därtill fordras också en inre upplevelse. Samma är förhållandet med fattigvårdsmannen. Han må ha aldrig så stora kunskaper om sjukdom och elände, men han kan aldrig riktigt förstå klientelet utan att själv ha varit i samma situation, eller levt och umgått i sådana kretsar. En funktionär på en alkoholistanstalt har inte håller några förutsättningar att kunna förstå sitt klientels mentalitet med mindre än att han själv har levt och umgått i supargång. Annars blir det som om de stå i ett upplyst rum och tittar ut i mörkret. De se kanske dunkelt en och annan figur i fönstrets ljuskrets, men eljest ingenting.

En stackare som behöver ett handtag av samhället har det minsann inte för trevligt i våra dagars Sverige. Han kommer kanske ut från en längre sanatorievistelse och kan inte utföra något tungt eller hälsovådligt arbete. Han är en mycket ordentlig man, som tar ut alla egna resurser, innan han vänder sig till fattigvården. Allt som är av värde och som kan undvaras har vandrat till "stampen", alla möjligheter till kredit och ficklån har utnyttjats. Slutligen står han alldeles utblottad. Ingenting mera att "stampa på", ingenting att sälja och ljus och gas har stängts av. Efter några dagar i denna belägenhet vänder han sig äntligen till fattigvårdsbyrån med bön om hjälp.

Vid första besöket tar vederbörande bara reda på namn och adress. Så får han svälta sig fram ytterligare fjorton dagar varefter en flicksnärta på ett par och tjugo år kommer och "undersöker" fallet. Efter ett korsförhör befinnes den lungsjuke vara i behov av hjälp. Han kan höra efter på byrån nästa fredag.

— Men jag har inte haft någon mat på så och så länge. Och gasen och ljuset? säger mannen.

Ja, i lyckligaste fall kanske han får några matkuponger, så att han inte direkt svälter ihjäl. Gasen och ljuset kan de däremot inte göra något åt. Inte heller de stampade kläderna.

— Se det är inte meningen att uppamma någon understödsgaranda, säger flicksnärtan med myndig och förmanande ton.

När han sedan nästa fredag halft utsvulten vacklar upp till byrån, möter honom en ny chock. Understödet räcker knappt till ett mål mat om dagen. Har han då dessutom genomgått en sjukdom, där tillfrisknandet hänger på om han kan hålla en viss vikt, kan man lätt förstå hur det känns.

Efter vad jag har förstått, får det inte stå så där för livet, om man skall bli något sänär skapligt hjälpt av fattigvården. Det faktum att man i det längsta sökt klara sig utan hjälp, skrivs en bara till ondo. Pantsättning av egendom och sådant tyder, enligt dessa sociala människor, på slarv och bristande ekonomisk förtänksamhet.

Nå, mannen härovan kanske kan ett hantverk och talar om detta. Han saknar emellertid startkapital, ett par hundra kronor. Detta har inte fattigvården befogenhet att hjälpa med, sägs det. Men har vederbörande ett riktigt snö vitt förflutet, hänvisas han istället till en privat hjälpinstitution.

Där avvisas han emellertid utan vidare. Han är inte alls "intressant". Har varken suttit på fängelse eller alkoholistanstalt. Inte den allra minsta lilla abnormitet kan upptäckas. Han har inte ens sett bättre dagar eller fötts i grevhus. Och som han inte har förmågan att "slå valser" så får han försöka lirka sig fram mot en hägrande ny sjukhusvistelse.

Så är då mannen inrangerad i den stora grå armén av fattiga, varur ingen återvändo finns, såvida inte ett under inträffar.

Är det en fullt frisk människa som drabbas av denna hjälp, kan hon säkerligen vegetera fram många år genom att hämta understöd, stämpla på arbetsförmedlingen och skotta snö en eller annan dag. Tröstlösheten blir så småningom en vana, hon förslöas både fysiskt och moraliskt, och en vacker dag avlider hon på en inrättning. Samhället är ett människovrak fattigare. En stackare som aldrig kom underfund med livets mening har gått till sina fäder. Samhället har dock sin humanistiska plikt likmätigt hållit honom vid liv i många år. Samhället slår sig för sitt bröst och pekar på den förgyllda statistiken, men liket av det stackars människovrakat tittar alltjämt fram mellan raderna.

— Varför skulle eder välvilja och omtänksamhet drabba just mig frågar det anklagande.

Ja varför? Vartill tjänar sådan "hjälp"? Den är

alldeles meningslös. Skulle inte herrar och damer fattigvårdsassistenter kunna försöka att komma klienterna litet mera in på livet. Lyssna till vad de har att säga och försöka ordna hjälpen på ett effektivt sätt. Låt dem själva föreslå formen av hjälp. En kanske behöver någon sorts utbildning, en annan litet kapital till att starta en liten rörelse med. Jag tror nog att det inom ramen av fattigvårdslagarna går att ordna. Sådan hjälp blir dessutom billigare och för samhället självt mera nyttig.

Som det nu är daltas det och käbblas för mycket och hjälpen blir slentrianmässig. Fattigvården inbjuder riktigt till svek och bedrägeri. Den som inte har förmågan att "slå valser" och skrodera har ingen utsikt att bli hjälpt. Med hjälp menar jag att bli "satt på fötter" igen. Att slänga till en hjälpsökande några matkuponger är endast en välgörenhet, analog med den som rikt folk för sin egen samvetsfrids skull ålskar att utöva vid jularna.

Om fattigvården kunde bli litet mindre byråkratisk skulle säkert mycket vara vunnet. Det är svårt, så insnärjda som vi är i advokat- och psykiatrikervälde. Det sunda förnuftet har ytterst liten plats i vårt förtappade samhälle. Och skulle det ändå drista sticka fram, så blir det genast förklarad psykiskt defekt och inspärret på anstalt. Men en gång skall det väl i alla fall segra. Vi har ju övervunnit häxtron och annan vidskepelse, varför skulle vi då inte kunna besegra sankt Byråkratius?

Caro Skamnel

Solbackens sanatorium. Medicinalstyrelsen föreslår k. m:t förklara, att det svenska livförsäkringsbolags sanatorieförening år 1915 beviljade statsbidraget om 102.000 kr. för uppförande av tuberkulossjukanstalten vid Tjarnans by i Hedemora landsförsamling (Solbackens sanatorium) skall anses ha utgått till Kopparbergs läns landsting. Som bekant har landstinget övertagit ifrågavarande sanatorium från den 1 jan. i år. Styrelsen anser det vara till fördel för tuberkulossjukvården inom länet, att landstinget övertagit sanatoriet. Samtidigt föreslår medicinalstyrelsen att överläkaren vid Solbackens sanatorium S. Berg utnämnes att vara sanatorieläkare vid sanatoriet, utan att tjänsten i vederbörlig ordning ledigförklaras.

På 5 dagar

botas mjäll med
SEBUSAN
SVAVELTINKTUR
å 2:50 och 4:50 pr flaska.

Drick och njut av

HERMES KAFFE

Kaffet där kvalitén är högre än priset
och smaken huvudsaken.

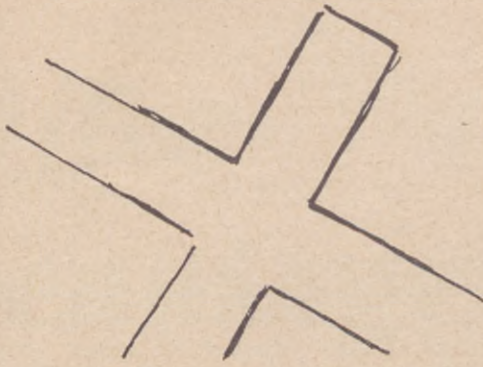
Ombud antagas.

Åberopa denna tidning.

KAFFE A/B HERMES

Liljeholmsvägen 4 - Stockholm 9

Tel. 45 10 02, 45 10 45, 45 12 32

LÅNGFREDAG

Se, Människan: Mot vårens ljusa skyar
från korsets trä Du breder ut Din famn
i död och lidande, som allt förnyar
och i en kärlek utan gräns och namn.

Nu blomma vårens liljor ibland gräsen
och bergens höjder klädas uti grönt.
Som dessa liljors var Ditt milda väsen,
så ren Din panna, man med törne krönt.

Nyss i en örtagård den kalk Dig räcktes,
vars bittra dryck här blev Din arvedel.
Och Dina lemmar emot korset sträcktes
till kvalfull död och pöbelns skådespel.

Det är fullkomnat: Se, Din kalk är bräddad
av skammens bitterhet och allt är slut.
— Det är fullkomnat: Se, en värld är räddad,
befriad, frälst, uti Din dödsminut.

Din Långfredag av smärtans mörka stunder
förbytes uti Påskens morgonljus,
i Livets seger och i vårens under:
Uppståndelse ur död, ur grav och grus.

Johannes Paulsen.

Mjölken är ... (Forts. från sid. 8)

överdödlighet så länge som befolkningen på grund av de geografiska förhållandena och ett envist fasthållande vid gamla, djupt rotade ovanor lider av bristfällig näring.

Framtidsutsikter och framtidsplaner.

Under de gångna åren av fred och åtminstone skenbart överskott på livsmedel har en stor del av landets befolkning frivilligt varit offer för en kvalitativ undernäring genom att föredraga njutningsmedel och biologiskt underhaltiga födoämnen ss. socker och finsiktat mjöl framför fullgoda näringsmedel. Nu befinna vi oss i en krigstid. Om denna blir långvarig och medför minskad tillförsel av kraftfoder, gödningsämnen och livsmedel, riskera vi brist i folknäringen. Erfarenheten från Tyskland o. a. blockerade länder under förra världskriget lär oss, att en dylik ofrivillig näringsbrist kan ödelägga resultatet av decenniernas tuberkulosprofylaktiskt arbete och välla en våldsam stegring av sjuklighet och dödlighet i tbc. Det är av vikt att genom förutseende och klok hushållning söka förebygga en kvalitativ näringsbrist. Redan så enkla och allmogliga näringsmedel som sill, potatis, mjölk och groft bröd förtärda i tillräcklig mängd tillföra kroppen nästan alla kända skyddsfödoämnen. Det är av största vikt att genom sund prisbildning stimulera produktionen av sådana födoämnen. Härvid ha vi dessbättre en ganska bred marginal att räkna med. Om befolkningen överflyttar konsumtionen från skadliga njutningsmedel till nyttiga produkter, böra dessa kunna finna åtgång till lönande pris även efter slopandet av en ur hygienisk syn-

Tuberkulosen och "de färgade" i U. S. A. En av Danmarks unga, socialt intresserade tuberkulosläkare, dr Johannes Holm, vars namn f. ö. är känt genom tuberkulosundersökningarna av studenter i Danmark, har i "Ugeskrift for Læger" offentliggjort en del intressanta iakttagelser från sina studieresor i U. S. A.

Bland annat omtalar dr Holm, att i Chicago är tuberkulosdödligheten bland negrerna ä t t a g å n g e r så stor som bland de vita. Man har ansett att förutsättningarna för tuberkulos bland den svarta rasen äro större än bland den vita, men dr Holm anser icke denna teori vara hållbar. Som bevis häremot påpekar han, att tuberkulosen bland negrerna var nästan en okänd sjukdom under den tid, de i U. S. A. levde isolerade — som slavar! Först sedan de "frigivits" och kommit att leva med i de vitas samhälle som ett "lägre" socialt skikt har sjukdomen fått någon verklig betydelse bland dem — det är m. a. o., menar dr Holm, otillfredsställande hygieniska och sociala förhållanden, som orsakat sjukdomen i förening med smittan från de vitas slumkvarter.

Även bland indianerna, som leva i sina reservat i staterna, är tuberkulosen oerhört utbredd. Dels beror detta på indianernas ohygieniska levnadssätt, dels på, att det är omöjligt att förmå en tbc-smittad indian att söka bot för sin sjukdom.

En mycket stor del av indianerna ha röntgenfotograferats och tuberkulinprovats. Tuberkulinreaktionsprocenten är naturligtvis hög bland dessa människor. I sju-årsåldern reagerar c:a hälften, i fjorton-årsåldern c:a 75 proc. positivt. Man har företagit calmette-vaccinering i stor utsträckning bland indianerna, och det har visat sig, att de vaccinerade klara sig bäst.

punkt så olycklig skatteform som mjölkskatten. Kaffet, som har ett visst värde såsom stimulerande medel för vuxna isynnerhet vid tillfälliga kraftanspänningar, är för barnen utslutande skadligt. Nu när brist på kaffe kan uppkomma, är det synnerligen lämpligt att reservera detta för de vuxna och upphöra med detta vanvettiga kaffemissbruk bland barnen.

I händelse av kraftigare prisstegringar är det av stor vikt, att barnrika familjer hållas skadelösa genom tilldelning av födoämnen in natura till mödrar, småbarn och skolbarn. Även ungdomen, som mest av alla åldrar är utsatt för tuberkulos, bör skyddas, vid behov genom bespisningsåtgärder. Av stor vikt är också att genom fortlöpande tuberkulin- och röntgenundersökningar övervaka tuberkulosens vidare utveckling så att man i tid kan konstatera, när åtgärder äro påkallade för att förebygga ett återupplammande av denna folksjukdom. I samband med dylika undersökningar bör som hittills propagera bedrivs för bättre hälsovanor. Detta synes mig vara mycket viktigare än ett mödosamt insamlande av statistiska uppgifter av tveivelaktigt värde rörande ärftlighet o. d. förhållanden, som vi ej nämnvärt kunna påverka. Särskild plan för nästa års undersökningar har redan inlämnats. Huruvida denna plan kan fullföljas blir beroende bl. a. på möjligheten att erhålla röntgen-fotografiskt material.

Offer- penningen

av

Annie Rubin

Hela dagen hade det stormat — först mot aftonen mojnade vinden och susade stilla kring den lilla fiskarstugan. Endast de upprörda vågorna slogo ännu mot stenhällarna.

Därinne låg den gamla mor Stina Norman i fällbänken och lyssnade på sjön. Då och då drogos de svarta ögonbrynen tillammans och hennes blick stannade på den unge pastorn, som satt bredvid sängen. Så slöto sig hennes ögon igen och endast kring munvinklarna blevo några djupa, mörka skuggor kvar.

Redan länge hade Mor Stina befunnit sig i ett tillstånd av svävande, slöjliknande drömmar. Halvmedveten om sina trötta lemmar låg hon och andades tungt och visste nu klart — nu skulle hon dö.

Två gånger redan hade hon drabbats av slaganfall. Men seg och ovillig att dö hade hon bägge gångerna kravlat sig upp igen.

"Mor Stina kan inte skilja sig från detta jordiska", sade grannarna, "från sin lilla stuga, från sjön och från människorna, som ha svårt att förstå henne".

I rummet var det stilla — men en sällsam, levande, högtidlig stillhet. På bordet brann fotogenlampan. Den belyste några nät och gamla segel, som hängde på väggen. För länge sedan glömda tider kröpo fram ur seglen och näten och människor som hon känt passerade förbi i plötsliga, trasiga bilder, bilder, som bitar av en fjärran hägring. Ljudlöst, likt vålnader kommo de emot henne alla de som varit delar av hennes liv — Erik, Westerbergs son, hennes ungdoms förlovade — Norman, hennes man, som förolyckades en natt under torskfiske ute vid Alskär — de båda sönerna, som omkommit med femmastaren... Hur många nätter hade hon inte irrat omkring längs bryggorna med virriga tankar. Men ingen av dem hade kommit tillbaka... Uppe på vinden, i en av takbjälkarna, hängde ännu i dag ett litet modellskepp: "Britta Elisabeth", femmastaren — det enda de lämnat efter sig...

Pastorn tar psalmboken och bläddrar i den:

"Bed, Mor Stina, bed!" manar han henne.

Men Mor Stina hade endast döda att bedja för — alla levande hade hon givit sjön. Och hon skulle själv nu lägga sina knötor för ankar. Hon var själv gammal och på väg att bli vrak.

"Mor Stina", börjar pastorn på nytt, "om Mor Stina vill lätta sitt samvete..."

Därute slogo vågorna. Bikta, mumlade de — bikta!

Den gamla kippade efter luft. Hennes hand trevade oroligt på täcket. Där låg ett gammalt album med fotografier, och hennes fingrar rotade omkring i dem. Ty Mor Stina hade alltid tyckt om att i form av bilder bevara livets stora och högtidliga ögonblick.

Där var en gulnad bild av Norman och Mor Stina i bröllopsstass.

"Ja, pastorn, så ståtlig han var, Norman!" Och hon höll upp bilden och visade honom den.

Där var en bild av pojkarna — i kronans kläder... Sedan på skeppet, "Britta Elisabeth", femmastaren... Där voro grannarna vid slättern...

Där var ännu en bild — av Erik... När hon tog den darade hennes hand. Hennes insjunkna, tandlösa mun skälvde, när hon visade pastorn den och sade:

"Och token var han..."

Plötsligt drog hon under huvudkudden fram en väldig gammal börs.

"Här, pastorn, här är femtio kronor, och dem vill jag att pastorn skall ge till fiskar Westerberg i Vallnäset!"

"Men, Mor Stina, jag förstår inte..."

"Det var för länge sedan", fortsatte hon. "Det var när jag för femtifem år sedan tjänade piga hos Westerbergs..."

Och alldeles tydligt stod slätterdagen inför henne — så som hon upplevat den den gången.

*

Med de bara fötterna instuckna i väldiga träskor kommer hon från ängarna. Hon är så trött att hon känner räfsan hon bär över axeln som en tung börda. Hela dagen har hon arbetat med höet — och förut hade hon tagit upp abborrnäten...

"Gudskelov, nu är det äntligen slut med slättern och i morgon blir det slätteröl och på kvällen blir det dans i ladan..."

En liten suck och så kastar hon räfsan i gräset.

"Nej, nu vilar jag ett tag", mumlar hon. "Sannerligen är jag inte riktigt trött!"

Med en snibb av förklädet torkar hon svetten ur pannan och sätter sig på en sten. Hon ser sig omkring på landskapet — ser åkrarna, på vilken stubben står kvar, ser björkarna, som redan fått en skiftning i något gult... Marken doftar. Hälarna glänsa. Havet susar kring sjöbodarna och stugor...

Det var som om med ens all trötthet försvunnit ur hennes kraftiga lemmar. I hennes själ lyfter plötsligt en flock unga, varma tankar. Hon ser skären glindra i soldiset långt ute, ser dem stiga upp ur vardagen, som någonting nytt hon aldrig försett. Det var så sällan hon hade tid att se någonting omkring sig... Några trutar skrika över hennes huvud. Det luktar fisk från strömmingsrenset längs bryggorna...

Och i morgon blir det dans — med Erik...

Hennes händer fattade åter räfsan — hårda, grova händer. Hon steg upp från stenen. Å! — nu först kände hon igen den — offerstenen! Om hon skulle titta efter hur mycket pengar det kunde ligga under den...? Förra veckan, då fisket varit så dåligt, skall Westerberg ha offrat tio öre åt tomten. Och för en månad sedan tjugufem öre, ty också jakten hade slagit illa ut den sommaren. Tomtarna hade tagit elden ur Westerbergs bössa, det hade han ju själv berättat henne. Och i fjol hade där offrats mycket åt tomten. Det hade varit ett riktigt nödår i fjol och så dåligt med fiske och jakt som inte förr i mannaminne...

Hon välte försiktigt undan stenen. Där lågo några tioöringar och en tjugufemöring. Så de glänste! Stina tog pängen. Vände den ett par gånger i handen. Tjugufem öre — så mycket pengar hade hon inte hållit i sin hand på länge. Åtta kronor hade hon förtjänat i fjol. Samt några persedlar. Och i förfjol hade hon arbetat hela året för intet vid vävstolen... Hennes ögon lyste. För tjugufem öre var det mycket, som hon kunde köpa sig... En ny schalett... Det hade hon länge önskat sig en... Ännu ett ögonblick tvekade hon om hon skulle lägga pängen tillbaka. Så försvann den i hennes förklädesficka. Hon vältrade hastigt tillbaka stenen. Hon tyckte sig förnimma ett rasslande i buskarna... eller var det blott hennes samvete?

"Mätte nu tomten bli nöjd med sin skatt..." För fiskelyckan skulle hon bedja, det lovade hon sig själv i tankarna.

Men hur det var — pängen brände. Hon tyckte att hon inte kunde ha den i förklädesfickan — den liksom lyste i ögonen på andra — och hon stoppade den i sitt skrin. Hon blev inte lugn ändå. På natten hoppade hon plötsligt upp ur sömnen: hon hade drömt att tolvskillingen var borta — tomten hade kommit och hämtat den. Men när hon såg efter låg den alltjämt kvar inlindad i näsduken, och hon somnade om på nytt.

På morgonen for Stina ut med Westerberg för att ta upp näten och skötarna — fjorton flundror på tjuu nät...!

"Det var märkvärdigt tocken otur man skall ha med fisket", sade gubben Westerberg, "och vi som offrade så mycket åt tomten i år! Det måtte vara nå trolleri med — kanske tatterskan var här i förra veckan, mätro?"

Stinas tankar gingo till tolvskillingen i skrinet.

"Så underligt", tänkte hon och blev rädd.

Ja, så kom kvällen och dansen i ladan: det hade inte blivit som hon hade tänkt sig.

Stina hade sin fina schalett på huvudet och hon var rödlett och vacker i ljuset från de brokiga lamporna och det av dansen. Erik, Westerbergs son, kom och dansade med henne — förstas, som hon ju hade väntat — men något konstigt var det med honom. Så gingo de ut att gå. Och Erik stannade med

hennes vid en stätta och kysste henne. Skulle han säga det till henne nu i kväll, när hon var så vacker i sin nya schalett? Men han undvek att se på henne och gick genast vidare, så att hon måste följa med.

Hon kände det som om han hade vetat om var hon fått sin schalett ifrån...

Sedan, mot morgonen hände det förfärliga — Erik drack sig full.

När hon träffade honom igen for han ut mot henne som en rasande, slängde mössan i vägen och skrek:

"Du är en slinka och ett spektakel, jag har ingenting med dig att skaffa!"

"Erik..."

"Tjyvnalla!" svarade han, svängde om på klacken och gick.

*

Plötsligt gled Mor Stinas arm ned från kudden, hon vaknade till och märkte att hon drömt sig bort.

"Sedan den dagen var det slut mellan Erik och mig", fortsatte hon. "Tjugufem öre. Ater och åter har jag kommit att tänka på min skam. I alla år har det pinat mig. Ack, om jag aldrig hade tagit den!..."

"Är det allt, Mor Stina?"

"Ja... och så... Det var första tiden vi var gifta. Norman och jag. Norman var till Demban på torsksfiske. Jag var ensam hemma. Då kom Erik över från grannön — han ville låna vår kreaturseka för att fara över sitt fä till fastlandet. Vi hade ju en gång varit hemligt förlovade och... och... Jag vet inte hur det kom sig... Jag kände mig så underlig till mods... Och så tog han om mig och kysste mig..."

"Och så...?"

"Nej, herr pastor, ingenting mer. Jag slet mig lös och han såg inte röken av mig förrän han lagt ut från land. Men det är nog — det är nog!" ropade Mor Stina. "Mitt samvete har pinat mig i alla år, och nu... nu, herr pastor, ber jag pastorn, ge Westerberg eller Westerbergs barn eller hans barnbarn de där femtio kronorna — så mycket lär det väl vara nu med ränta och allting."

"Som Mor Stina vill", sade pastorn.

Dörren kastades plötsligt upp av en vindil. Därute slog sjön.

Mor Stina reste sig i bädden.

"Ingenting kan göras o gjort", sade hon, "men det onda kan inte dölja sig, pastorn. Nu vet världen att Mor Stina var en tjuv. Nu har jag sagt det..."

Hon faller tillbaka på kudden. När pastorn åter tänt lampen, som blåsts ut av vinddraget, ser han att hennes vidöppna ögon äro glasartade — hon är död.

"Sådana människor är det Gud älskar", sade han, "människor, som levat, lidit, känt."

Anny Rubin.

Patienternas Förening

Telefon:

23 40 10

Postgiro:

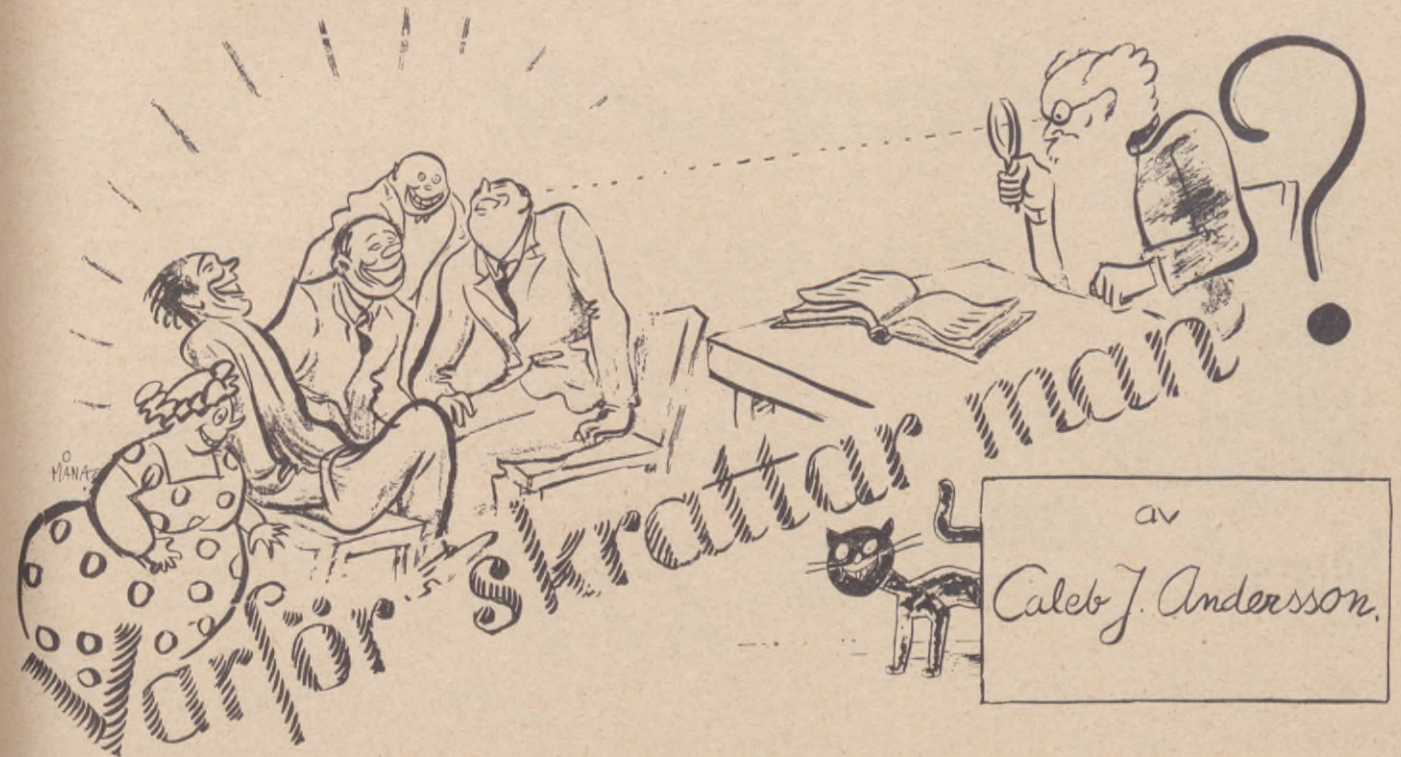
3721

Alla handarbetsgarner erhållas fördelaktigt från Otto Elmgrens A.-B. Särskilda fördelar äro: firmans enorma sertering av alla slags garner samt lägsta möjliga priser.

Otto Elmgrens AB.

L:a Nygatan 19

Stockholm

av
Caleb J. Andersson.

Varför skrattar man? Ja, därom tvistar de lärda sedan lång tid tillbaks. Redan den grekiske filosofen Aristoteles ställde frågan, och någon slutgiltig lösning föreligger väl inte, fast många stora tänkare brytt sina hjärnor med problemet.

Kant menar, att "skrattet är en effekt, som uppkommer vid den plötsliga förvandlingen av en spänd väntan i intet". Denna gång har emellertid säkerligen den stora kungsbergaren missat sig. Vår erfarenhet säger oss, att inte varje spänd väntans upplösning i intet kommer oss att skratta. En fotbollsentusiast skrattar inte, om centern i hans favoritlag missar ett skott framför det tomma målet och dock kan ingen klaga på att spänningen saknats. Men om man säger, att det komiska ofta uppträder som kontrast till det väntade, så har man angett något väsentligt hos komiken. Då Falstaff Fakir meddelar den kungskapstörstande allmänheten undervisning i matematikens grundproblem på följande sätt: "Två slags siffror finnas: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, nia, tia, knekt, kung, tredje och x" skulle kanske orsaken till den komiska verkan denna "lärosats" åstadkomma, kunna sökas i att författaren helt plötsligt börjar att tala om termer i kortspel. Men kanhända man med än bättre rätt kan påstå, att det i detta fall är en viss automatism, som är orsaken till det komiska. Författaren rabblar upp siffrorna 6, 7, 8 och fortsätter av bara farten nia, tia, knekt, kung. I Jan Ersas och Per Persas ideliga processande torde det också vara svårt att upptäcka någon "plötslig förvandling". Inte förty skrattar vi åt de båda trätoberderna. När Don Quijote ser jättar, där vi vanliga människor bara ser väderkvarnar eller när den stackars Sancho Panza slungas upp i luften på ett täcke eller hänger "som en vante" på sin mula, är det väl snarast det automatiska, som gör dem till komiska figurer. De upplever inte livet i all dess rikedom utan har fått något av ting över sig.

Därmed är vi inne på bergsonska tankegångar. Bergson vill se det komiskas orsak i mekanismen, automatismen. "Vi skrattar varje gång en person ger intryck av sak", säger han.

"Komiken är med ett ord automatism, rörelse utan liv. Den betecknar alltid en ofullkomlighet hos individen eller gruppen, som påkallar omedelbar rättelse". En hel del sanning rymmer också Bergsons definition, men det torde vara svårt att med den som utgångspunkt förklara all komik.

Skrattet är helt visst ofta en spontan reaktion mot det automatiska i en handling. En föredragshållare, som, under det han talar, regelbundet upprepar vissa gester, verkar komisk. Den vise Thales fick finna sig i att bli utskrattad av en tragisk piga, då han under sina astronomiska observationer föll i en brunn. Men skrattar vi bara åt det vi ogillar? I så fall måste man nödvändigtvis vara nykterist för att kunna ha roligt åt Albert Engströms försupne koring. Och hur skulle det gå med det avsiktligt väckta skrattet? Varför skulle man med avsikt framkalla något som vore straffvärt? Att tolka skrattet som en social åtbörd, som en moralens och sedernas väktare torde vara att gå väl långt i nitälskan för moralen.

En liten dikt av Ferlin, som åstadkommer en rätt stark komisk effekt, därigenom att den frommes ideal kontrasteras mot verkligheten, lyder så här:

En helig man han läste om korparna så:
väl så eller skörda de intet.
— Vår herre han föder dem ändå!
En helig man gick sig i ödemarken ut
att rätta sig helt efter detta.
Och sagan den förtäljer — när fjorton dar var slut
att korparna åto sig mätta.

Hyser den som skrattar åt denne helige mans öde aldrig så stor sympati för-honom, i själva skrattögonblicket är han känslolös. Detta är en av betingelserna för skrattet. Rörd skulle han inte skratta. Den värsta fiende skrattet har är just känslsamheten. När man skrattar, kan man inte samtidigt känna medlidande. Denna åsikt delar Bergson, Fröding däremot inte. I hans trevligt skrivna, men något ensidiga uppsats "Om hu-

(Forts. å sid. 28.)

Vad inte kvinnfolk förstå.

AV **ELD**

Ibland under morgonpromenaderna möter jag gubben Brumberg, en satt och allvarlig person, vilken sköter allt vad samhälleliga sysslor höves i vår by. Han gräver brunnar, fäller träd, bygger stenvmurar, rörmokar, sandar och lägger plåttak. Intet är honom främmande. Han är samhällets faktotum. Ett av bankernas staket har ramlat omkull, en torr ek blåst ner och slagit sönder en glasveranda: Var är Brumberg? ropas det genast.

Ny skoning måste anskaffas på båtbyggen och kloakledningen har stoppat. Var är Brumberg? ropas. Och Brumberg kommer, långsamt och tungt, iförd spett eller kofot eller verktygslåda, allteftersom fallet kräver. Levnadskonstnären beundrar honom mycket.

För övrigt är Brumberg en allvarlig man, som bor i en liten stuga tillsammans med sin hustru och en katt som heter Cikoria. Brumberg har själv döpt katten till det. Ibland när vi träffas berättar han historier från förr. Riktigt vackra historier och alltid kännetecknade av en viss karlstolthet. Ty Brumberg har liksom många gelikar aldrig anlitat någon fattigvård eller tagit understöd. Han har löst arbetslöshetens problem genom att arbeta, och ibland har det gått si och så, ibland utmärkt.

Nu mötte jag Brumberg på den isfrusna vägen i en brusande vinterstorm, och han stannade och sade:

— Tusan vad det blåser! Man tror faktiskt att gavlarna ska flyga av husen. Men det blåste värre, låt mej si, året 1914. Då rev stormen ner massor av granar, så det låg en hel gata här uppe i skogen. Då kom representanter ut för att titta på eländet och försöka göra nån nytta med timret. Men det gick ju inte.

Det var det året som Gurra kom hem. Han kom sent en kväll, och mamman tog först väl emot honom, för gumman var ensam, och hon hade inte sett sonen sin på årtal. Men pojken var trött och urlakad och hade inte en klädtråd på kroppen som var torr. Därtill intet bagage och inga pengar. Allteftersom det där gick opp så blev gumman förbenad, och till slut

bad hon en sån där dröshas dra åt skogen, rentut sagt. Hon var arg. Hon ville bli ompysslad och försörjd och inte hålla reda på och hjälpa en förlorad son.

— Men sådana äro väl inte mödrar i regel? invände jag.

— Nädå, svarade Brumberg allvarligt. Så fort en står på egna fötter och visar att man är karl så pyssla de om en, men det här var ju en sur och trött son som kom hem och hängde sig på utan att ha några pengar. Moderskänslorna slaknade genast, och gumman talade rent språk, så att till slut reste sig pojken Gurra och gick tyst ut i natten och återvände aldrig. Han hade ingenting med, och han tog ingenting härifrån. Och nästa morgon läste man i tidningarna om det stora skeppsbrottet, om pojken som blivit räddade efter att ha legat på ett skär i ett dygn, översköldade av isvatten, om dem som försvunnit och om dem som kommit åter.

Men Gurra kom aldrig åter, och det grälade gumman ideligen för. Hon satt i sin stuga och hade sin kaffepanna på och sitt lilla underhåll och gnällde om sin son som burit sig så illa åt. Kriget bröt ut och åren löpte, och till slut kom han tillbaks i alla fall. Det kom ett stort brev till gumman på engelska. Det måste översättas, och det meddelade att Gurra dödats vid fronten och att hans mor skulle få en massa pengar härför varje år under en viss tid.

Det fick hon också. Vart år kom det regelbundet stora slantar, och då kom det kaffe på spisen och Gurra var närvarande. Men vad han tänkte den där kvällen när han gick hemifrån det vet inget kvinnfolk.

För resten är ju inte allt kvinnfolk så där, slutade Brumberg och gick.

— — —
När jag sedermera kom ner till bryggan för att invänta båtten stod han där och metade.

— Fanken, sade han. Det finns ju inget arbete just nu, och nåt måste man hitta på. Jag tänkte åtminstone jag skulle kunna försörja katten.

Problem för landsbygdens lungsjuka

Få lungsjuka torde, när sanatoriekuren är slut, sakna problem och bekymmer. Detta gäller inte minst dem, som ha hemortsrätt på landsbygden. Ur en synpunkt är ju landsbygden att föredraga framför städer och större samhällen, nämligen ur "luftsynpunkt". Luften i en skogsbygd t. ex. är ren och hälsobringande. Men detta är också i många fall den enda förmånen. Låt oss i fortsättningen något skärskåda de problem, vilka lungsjuka på landsbygden ha att brottas med.

För det stora flertalet av bröstsjuka på landsbygden torde bostadsfrågan vara det största problemet. Väl finnas de, som exempelvis äga eller bruka jord. För dem bör väl bostaden ur utrymmessynpunkt inte innebära några svårigheter. Men i gengäld ha de andra problem att lösa såsom drifts- och bärighetsmöjligheter. Några yngre finnes också, som utan tyngande omsorger blott ha att återvända till ett föräldra-hems trygga famn. De flesta, som lämna sanatoriet, stå dock i ansvar inte blott för sig själva utan även för familj eller närstående. För dem kan bostadsfrågans lösning bli bekymmersam och svår.

I allmänhet får man räkna med, att den hemvändande sanatoriepatienten behöver ett rum, vilket han ensam får disponera. Både ur hygienisk och medicinsk synpunkt är detta att föredraga. Men inte alltid tillåter lägenhetens utrymme detta. Och att finna en ny bostad kan stundom vara omöjligt. En lungsjuk är sällan någon önskvärd hyresgäst. På landsbygden finns inte heller några lägenheter att välja på. Stundom kan inte ens en fattigvårdsstyrelse med bästa vilja tillfredsställande ordna saken.

En annan kategori äro de, som kanske tidigare köpt eller ärvt en liten stuga. Att äga ett eget litet hem kan synas tryggt och gott, men även i sådana fall kan finnas problem. Stugan kan vara för trång. Den kan vara förfallen och i behov av reparation. Var skall den sjuke i en sådan situation få pengar till utvidgning eller till att avhjälpa nödvändiga brister? Är kommunen villig eller ens skyldig hjälpa?

Visst är det kommunen, som närmast bör giva ett handtag, då hjälpbehov av olika slag göra sig gällande, men på landsbygden är i allmänhet hjälptilldelningen ganska åtstramad. Många kommuner ha dåligt skatteunderlag. Andra åter snåla av ingrodd vana. Har en hjälpsökande någon liten förmögenhet investerad i en om än bristfällig lägenhet, kan det vara svårt, att stundom vinna förståelse och erhålla hjälp. Omgivningens inställning till den sjuke betyder också mycket. Avundsamhet gör sig ofta gällande. Den hemvändande sanatoriepatientens behov av fortsatt vila ha många även svårt att fatta. Bedömd efter sitt mestadels

uppgödda utseende, förklaras han som lat av oförstående medmänniskor!

Få eller ingen, som inte själv provat förhållandena, betänker väl heller, vad det för landsbygdens konvalescenter betyder, att de av en eller annan anledning nödgas bo ensligt och ocentralt. Vem tänker på deras hemforsling av livsförnödenheter? Kanske de ha halva milen till samhälle och affär. När så krafterna äro små, är det inte gott att själv så ofta nå handelsplatsen och än värre att själv transportera hem vad som för livets nödtorft kräves. När fruarna i affärens närhet få sina varor hemskickade med springpojken, får den långt ifrån boende själv sörja för hemforslingen. Men priset, han får betala, är detsamma. Inför någon barmhärtig granne får konvalescenten sedan ödmjuka sig och tigga om bistånd med varornas hemforsling. Och allt kostar pengar. Hemtagning av varor, resor, mjölk, ved och andra produkter. Möjligen är det hyran för äldre lägenheter ute på landsbygden, som ställer sig något billigare. Men då det gäller understöd, både statlig pension och kommunal tilldelning, erhåller konvalescenten ute på landsbygden mycket mindre, än vad hans medkamrat i staden får uppbära. Med den prisutjämning, som numera inträtt mellan stad och landsbygd, då det gäller livsförnödenheter, är det i högsta grad oskäligt, att landsbygdens sjuka i underhåll skall erhålla så pass mycket mindre än samma kategori i staden.

Av vad som ovan anförts, torde framgå, att för tbc-konvalescenten på landsbygden ligger stor fara i, att vad sanatoriekursen uppbyggt, lätt blir raserat genom ansträngningar och stapatser, vilka han måste utstå vid anskaffandet av det nödvändigaste. Vintertidens snöhinder kan även vålla stora påfrestningar och besvär. Att vid sjukdomsfall med feberstegring denna årstid behöva göra långa resor till läkare har sina vådor. Att kalla ut läkare för att få en flaska medicin blir också kostsamt. Så förhalas tiden och sjukdomen förvärras. Inte ens den friska luften kan sedan uppväga och reparera vad genom dröjsmål eller överansträngningar skadats och ohjälpligt förstörts. Detta är livets hårda kamp i en av dess många former. Och i alldeles särskild grad gäller detta ensamstående sjuka. Är därtill konvalescenten en man, blir situationen än mer problematisk. Sällan tillåter väl hans ekonomi att anställa huslig hjälp. Att på landsbygden få köpa en eller flera lagade måltider pr dag ställer sig mestadels omöjligt för en lungsjuk. Många skäl tala därför: bacillskräck, lanthemmens otillräckliga arbetskraft samt inte minst konvalescentens begränsade tillgångar. Återstår alltså blott för honom att på egen hand söka

tillreda det enklaste i matväg liksom att i hemmet upprätthålla den nödvändigaste hygien. Det säger sig själv, att endast de till fysik och psyke mera stabila hålla ut någon längre tid med sådana förhållanden. För de andra blir det sanatoriet på nytt eller — ålderdomshemmet.

Vad vore då att önska i denna invecklade fråga? Jo, konvalescenthem — helst ett hem i varje kommun — centralt beläget och med lägenheter för såväl familjer som för ensamstående. Här skulle sjuka familjefäder inte behöva frukta avhysning för sin sjukdoms skull, här skulle ensamstående lättare kunna skaffa sig varor och själv kunna ordna sin matlagning eller också ha möjligheter att få köpa sina måltider å matservering eller eventuellt få intaga dem å ett möjligen närbeläget ålderdomshem. Konvalescenten vore ändå en fri man, han finge själv disponera sin tid och han finge möblera sitt rum med egna möbler. Vad som kanske vore mest värdefullt är, att konvalescenten genom centralare boningsort även kunde finna någon chans till att bidra till sin försörjning. Den ledande tanken i all sjukbehandling är ju, att patienten skall återbördas till samhället som en i möjligaste mån arbetsför individ. Tuberkulosklienteleuts utskikter ha i detta hänseende ofta tätt sig mörka. Inte så, att den återvändande sanatoriepatienten inte skulle vilja arbeta. Nej. Men krafterna äro stundom inte så stora, och så givs det helt få eller inga tillfällen till arbete. Ingen vill ha en icke prima arbetskraft och ingen gör sig besvär med att utfundera en sysselsättning, där konvalescenten med sina förminskade krafter dock till en del skulle kunna göra sig gällande och vara till nytta.

Med en någorlunda välbelägen bostad skulle många tuberkuloskonvalescenter kunna göra en icke obetydlig insats till hjälp till sin försörjning. Skolagning, sömnads-, trädgårds-, reparatörs- och skrivearbete kunde prövas. Någon lämplig affärs- eller agenturverksamhet kunde även passa. Bostadsfrågan och bostadens läge är dock den vitalaste av alla problem. Konvalescenthemmet, pensionärshemmet är drömmen, framtidsmålet.

Låt oss då se närmare på saken. Skulle inte ett konvalescenthem för varje socken (eller för flera mindre kommuner i förening) i en åter ljusnande framtid bli verklighet? Jo. Många gånger uppföres det byggnader till mindre nytta och till långt mindre ädla uppgifter än vartill ett konvalescenthem får tjäna. Finge hjärtats röst tala och krass penningpolitik och karriärsjakt gjorde sig mindre gällande i kommunala institutioner, skulle mycket vara annorlunda. Just för ett dylikt ändamål kan man efterlysa en i vår annars mörka tid stundom uppflammande ljusstråle — donationer! En ensam jordevandrades dröm och längtan lyser oss till mötes i en dylik handling. Sällan skulle väl en donation kunna givas till vackrare ändamål än ett konvalescenthem — ett hem där hälsa och livslycka åter finge byggas upp. Sällan skulle väl en givare ihågkommas och välsignas som den, vilken med sin gåva skapade eller hjälpte till att bygga ett hem åt de av tuberkulosen gisslade och hemlösa.

Gustaf Carlsson.

Den nya tuberkuloslagen

1914 års tuberkuloslag är som bekant fr. o. m. innevarande års början ersatt med en annan förordning. Medan den förstnämnda lagen allenast omfattade regler för lung- och struptuberkulosens samhällliga bekämpande inbegripas i den nya förordningen alla former, stadier och lokalisationer av tuberkulos, dock icke kvarstående tecken av påtagligen läkt sådan, såsom kalkhårdar på röntgenbilder eller förtjockningar (svålar) i lungsäcken eller tidigare genomgången lung-säcksinflammation.

Enligt den nya förordningen äger läkare hänvisa för tuberkulos misstänkt för vidare undersökning till dispensär, vars läkare skall vara specialist på området och där undersökningen är kostnadsfri. Denna bestämmelse, som icke torde äga sin tillämpning i något annat land, kan väntas få stor betydelse i kampen mot den farliga sjukdomen. En annan viktig nyhet är den plikt att till vederbörande dispensär anmäla varje nyupptäckt fall av tuberkulos, som ålagts läkarna. Man hoppas härigenom kunna åstadkomma en tillförlitlig morbiditetsstatistik, samtidigt som man väntar att anmälningsplikten skall underlätta uppspårandet av smittokällor, varigenom det blir möjligt att genom lämpliga åtgärder förhindra ytterligare smittospridning.

Vid varje dispensär skall föras en förteckning över alla dit anmälda, med tuberkulos behäftade personer, vilka stadigvarande vistas inom dispensärens verksamhetsområde. I dessa register skola anteckningar göras om dödsfall, flyttning och tillfrisknande. Tillsammans komma dessa dispensärregister att utgöra grunden till en så tillförlitlig kunskap som möjligt om tuberkulosens sjukdomsfrekvens (morbidityten) i landet. Anmälan till dispensär måste ovillkorligen följas av undersökningar och åtgärder i den sjukas hem till förekommande av vidare spridning av smitta. Samtliga den anmäldes familjemedlemmar eller andra med denne samboende skola genom dispensärens försorg utan dröjsmål undersökas, bostaden i görligaste mån saneras, åtgärder för barnens skydd vidtagas m. m. Samtliga dessa åtgärder äro något för den svenska anmälningsplikten säreget. Undantag från skyldigheten att påkalla dispensärens ingripande i ett hem, där en tuberkulosjuk vistas, kan förekomma därest en annan läkare, som vårdat den sjuke, förklarar sig villig övertaga ansvaret för att erforderliga åtgärder vidtagas samt att rapport därom enligt av medicinalstyrelsen fastställt formulär av honom avgives till dispensären.

Vägrar någon att underkasta sig läkareundersökning har läkare att hänvända sig till hälsovårdsnämnd, som äger förordna, att personen skall på nämndens bekostnad undergå läkareundersökning. Vägrar han fortfarande kan nämnden hos polismyndigheten begära handräckning för beslutets verkställande.

Förordningen innehåller vidare en del bestämmelser angående hälsovårdsnämnds och barnavårdsnämnds skyldighet att medverka till vidtagande av åtgärder mot tuberkulosmittans spridande. Hälsovårdsnämndens åliggande i detta hänseende hänför sig till kontroll över tillverkning och försäljning av livsmedel och barnavårdsnämnd skall noggrant tillse att fosterbarn komma i åtnjutande av tillfredsställande vård och upp-

(Forts. å sid. 27)

PATIENTERNAS SPALT

Från St. Ekebergs horisont

Och vintern gick, långsamt för den olycklige, mera fort för den mindre olycklige. Ungefär så skrev Strindberg en gång; det var mycket tänkvärda ord. När nu "vintern blommar" ånyo, som någon tokig poet uttryckt sig, kommer man osökt att tänka på denna den store mästarens strof.

Hur det sedan i verkligheten gestaltat sig för den enskilde individen, därom må var och en döma själv. Huvudsaken är, att en stor del av vår bistra vinter redan gått — och att resten går. Vi drömma väl lite var om våren.

Men det var inte om detta jag skulle tala utan om vintern — och vintern från en angenäm sida! Vad sägs om följande "sanna berättelse ur livet" (ursäktat uttrycket redaktör'n!):

Det var en dag, då solen inte sken, (detta är originellt; den brukar alltid skina annars!) som vi begåvo oss ut på en slädfärd. Den gick över historisk mark och var därför mycket spännande. Vi åkte över en stor hed, där man på varje aln av marken anade de karolinska stövelklackarnas uråldriga märken under snön och där varje frosthöljd enbuske blev till en hjälte från fordom. Vi foro utmed sjöar och uppför åsar, ty den nejd vi besågo har lika många sjöar som det finns dagar på året. Så berättar sägnen. Färden gick vidare och den långa karavanen av fordon ringlade sig fram som en jätteorm utmed slutningen till ett stort berg. Vid bergets fot låg en undergörande källa och ett kloster, i vars kyrka en stor man är begravd. Vidare var parollen.

Frammot kvällen var den trevliga färden tillända och i skymningen anlände de många fordonen, ackompanjerade av

klängen från hundratals bjällror, genom den snötvingda storskogen upp till det "sovande slottet". Turen ut till den sa-goomspunna omgivningen var slut och deltagarnas brutala uppvaknande ur den förtrollade stämningen skedde vid det dukade middagsbordet.

*

För att läsarna skola få ett visst sammanhang på detta kåseri får jag meddela, att dess olika delar med fördel kunna placeras i ett kaleidoskop för att sedan omskakas och njutas i den ordning ödet bestämmer. Det blir liksom mera spännande då!

Spännande var det ja. En sak som satt många nerver i dallring var den ärligen återkommande schackturneringen. Den med sydländsk glöd ock stort patos genomförda tävlingen kan näppeligen refereras. Det må vara nog med att inför offentligheten presentera dem som med bästa resultat förde striden till "the happy end".

Så här ser prislistan ut:

Klass I: 1. Karl Andersson. 2. Georg Hägg. 3. Tage Apell.

Klass II. 1. Britta Larm. 2. Bengt Andersson. 3. Folke Kvist.

Klass III: 1. G. Leijonborg. 2. Erik Johansson (Järpås). 3. Karl Bredberg. 4. Gillis Gustavsson.

Det ståtliga vandringspriset togs för året av III och IV avd. lag bestående av Valter Johansson 1, Henrik Karlsson, Folke Gustavsson, Valter Johansson 2, Britta Larm samt Folke Kvist.

Prisutdelningen skedde i samband med en enkel fest i sanatoriets matsal.

Tall.

Riksförbundets årsmöte . . . (Forts. fr. sid. 6)

komma till rätta med de privatgeschäfte, som i de lungsjukas namn f. n. bedrives i landet.

E. K. fick i uppdrag att — för den händelse Konvalescentföreningen i Lund ej biträdde detta förslag — upptaga frågan om föreningens ställning till Förbundet till behandling.

Dessutom behandlades ett flertal för Förbundet interna frågor.

På lördagsaftonen var ett samkväm för årsmötets deltagare anordnat i Mosebackes festvåning.

E. K. hade under såväl fredagen som söndagen sammanträden.

Sjömän och sjukvård (Forts. fr. sid. 10)

som borde vara små för en, och man kan ju tänka sig hur de sanitära förhållandena bli då dessa män ofta med stolthet betraktar sina åkommor och inte visa någon som helst lust att behandla dem, då alla har samma hink att tvätta sig i, och samma hink också ibland användes till disk och skurning. Jag vet inte om mina ord den gången gjorde någon nytta. Men jag vet att med tanke på dessa sjukdomar, lungsjukdomar och andra, ligger här ett rikt fält för propaganda, och att sjömansläkarna har en stor uppgift att fylla som inte fylls.

Börje Veslen.

HEMMETS JOURNAL

populär, intressant
omväxlande

Läkerol

Den
gör
Er
gott!

STOCKHOLM

Aktiebolaget R. & H. Lundin

STOCKHOLM 4

Tel. 49 45 80 - 49 45 81

Specialaffär i TARMAR. Amerikanska Krok- och

Raktarmar i originalförpackning

Dagligen alla sorters SLAKTAVFALL färskt och lättsältat.

Försäkra Eder i

ÖSTRA SVERIGES ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA

Område: Stockholms, Uppsala och Gotlands län. Över 100 lokalsjukkassor underlätta medlemskap. — Begär upplysning Drottninggatan 17, Stockholm. Tel. 11 87 54, 10 12 66. Sök inträde medan Ni är frisk, då sjukdom drabbar Eder är det för sent! Inträdesålder 15—39 år.

Sjö- och skogstomter å Tyresö

Samtliga tomtområden visas dagligen genom

TYRESÖ FÖRVALTNINGS A/B.

Telefon Tyresö 14

Landéns

LAVENDELTINKTUR

Bästa ansiktsvatten

Hos parfymhandlare i hela landet till 2, 4 och 8 kronor pr flaska.

MINSKA EDRA UTGIFTER — KÖP HOS OSS!

Affärskuvert pr 100 st. 0:50, pr 1.000 st. 4:20. Helark pr 100 st. 1:—, Läderportfölj, folio 3:25, resandeportfölj, prima oxhud, 15:—, Reservoirpennor, 400 st., högklassigt, välk. fabr. säljas för 6:—, 8:75, 10:50; gängse priser respektive 10:—, 12:50, 15:—. Trevliga modeller. Garanteras fullt felfria. Skrivunderlägg i skinn, från det enklaste till det mest luxuösa. Album. Brevpapper, Ringböcker. Allt i branschen. Kvalité till lägsta pris.

KONTORSLAGRET, G:la Brogatan 36

(3:dje huset fr. Vasagatan)

A.-B. Arbetarnes Tryckeri

FOLKETS HUS - STOCKHOLM — Tel. 10 22 76, 11 11 92
Postgiro 47 39

Rekommenderar sig till utförande av alla slags trycksaker. Moderna stilar. Snabbt utförande — Moderata priser

Upplysningar om ELDBEGÄNGELSE

lämnas av Svenska Eldbegängelse-Föreningen, Sveavägen 25, 2 tr., Stockholm. Tel. 20 22 00, 20 22 80.

Kremationsavgift för medlem särskilt låg. För inträde som medlem fordras endast en ringa engångsavgift 5 eller 10 kr.

Föreningens tidskrift "Ignis" kr. 3 pr år (12 nr.)
Föreningens Minnesfond samlar medel till behövande änkor och barn.

SV. ELDBEGÄNGELSEFÖRSÄKRINGSKASSAN befriar de efterlevande från alla kostnader och bestyr med en avlidens begravning. Låga premier.

FABRIKSBLANDAD

• BETONG •

A.-B. BETONGINDUSTRI

Hornsbergsvägen 16 — Stockholm

Telefon: Växel 23 35 30

Express
Superchromfilm
28°

tillförsäkrar Eder under
alla väderleksförhållanden
BÄSTA RESULTAT

BETALD ANNONSPLATS

BORLÄNGE

STIL och KVALITET

utmärker

C. TH. MÖSSAN

Tillverkare:

A.-B. C. TH. ERICSSON - BORLÄNGE

EKIPERA hos

GERHARD SÖDERBERG

Borlänge

BORÅS

Fridéns Färghandels A.-B.

St. Brogatan 7

BORÅS

Rekommenderas!

AUG. SVENSSONS CHARKUTERIAFFÄR

Norrby Tvärgatan 20 — BORÅS

Tel. 171 10

REKOMMENDERAS

Tel. 171 10

Vid behov av fotografering

Kom ihåg

Atelier Wallander & Wernlund

Stora Brogatan 7

Telefon 42 01

Inlämna Edra filmrullar för framkallning och kopiering hos oss.

Aron Johansson - Skrädderi

Skolgatan 7

Telefon 590

ELEKTRISKA INSTALLATIONSÄFFÄREN

Sven Haggström - tel. aff. 100 58, bost. 117 33. Utför: Kraft- och belysningsinstallationer, lokaltelefoner och ringledningar. Försäljer: Material och glödlampor. Reparationer

Entreprenör för Borås Stads Elektricitetsverk.

NYA SNICKERIFABRIKEN

Gånghester

BYGGNADSSNIKKERIER - TRAVAROR m. m.

Tel. 128 01 — BORÅS

BETALD ANNONSPLATS

BORÅS

E. W. JUST

FÄRGERI & BLEKERI
MERCERISATION

Handtryckning
av charmeuse

BORÅS
Tel. växel 174 65

SABA och ORION — Kvalitetsmottagare

Ensamförsäljare:

RADIOCENTRALEN - Andersson & Sjöblom
Allégatan 51 — Telefon 148 47

ERIK AGNROTHS CHARKUTERIAFFÄR

Karlagatan 31 — BORÅS

Telefon 124 85

REKOMMENDERAS!

ESKILSTUNA

MODELLFABRIKEN

G. M. SKÖLD — Kungsgatan 61
Telefon 26 70 ESKILSTUNA Bostaden 32 70

Tillverkar alla slag av gjutmodeller.

John Holmbergs Måleriaffär

Ahlfeltsgatan 12 ESKILSTUNA Telefon 34 33

Allt i branschen. Infordra offert!

BETALD ANNONSPLATS

BROR NORRMAN

Zetterbergsgat. 23 ESKILSTUNA Telefon 37 68

Rekommenderar sin väl sorterade matvaruaffär
GOD, FÄRDIGLAGAD MAT tillhandahålles.

Vid behov av alla slags **Herrkläder**

IS. GOTTFARB
Eskilstuna - Tel. 473

handla hos oss!
Förstklassiga kvalitéer!
BILLIGA PRISER!

När det gäller

Inbindning av böcker, Hyllningsadresser med
pärmar, vänd Eder alltid till

OHLSSON & LINDS BOKBINDERI
Kungsgatan 36 — ESKILSTUNA — Tel. 551

GYNNA ANNONSÖRERNA!

MÅLERIARBETEN

Rums- & Möbelmålningar utföras omsorgsfullt och till
moderata priser

EVALD GABRIELSSON
Västeråsvägen 4 — Tel. 24 34

Skoekipera

hos

HAGELBERGS

FALUN

Gezelius Advokatbyrå

Birger Gezelius — Karl Gezelius

Ledamöter av Sv. Advokatsamfund

Telefon 11 72 FALUN Telefon 13 72

Holmens Herrekipering

Holmgatan 26 FALUN Telefon 10 74

REKOMMENDERAR sina förstklassiga ekiperingsartiklar

AUGUSTA CALLEBERG - FALUN

ASGATAN 25 RIKSTELEFON 718

Stadens största och mest väl sorterade specialaffär i
Eau De Cologne, Tvålar, Parfymer, Toalettartiklar
Stor sortering av Kameror och Fotografiartiklar.
Postgiro 239 09 Förstoringar utföras till billiga priser.

BETALD ANNONSPLATS

Sedan 75 år

ledande i speceribranschen

KNUT LINDHOLM A.-B. FALUN

Husmoderföreningarna landet runt använda de
garanterade hemfärgerna

HÄRVAN och FENIX

Ljusäkta — Smetfria

Tillv.: A. W. Herdins Färgverk A.-B. — Falun

Bilskrotningcentralen

Tel. 23 81 FALUN Tel. 23 81

Köper och säljer begagnade bilar och motorcyklar
Utrangerade motorfordon uppköpas.

Aktiebolaget Bröderna Rylander

Telefon 5 44 FALUN Telefon 5 44

Utföra Värmeledningar och sanitära anläggningar.
Försäljer från lager rör, rördelar, armatur, vatten-
klosetter och tvättställ

FÖR FISKET. Med guldmedalj belönad fiskredskap såsom
fisknät, ryssjor, mjårdar, håvar, kräftredskap och all sorts
sportfiskedon köper Ni absolut billigast från oss.

Rabattvillkor. Begär 1939 års illustr. katalog!

ALBERT ENGSTRÖM, Fiskredskapsfabrik

Tel. 772 FALUN Tel. 772

Sänd mig gratis Eder katalog!

Namn:

Bostad:

Adress:

FALUN

Fotspecialist Helge Juhlius

FOT- & BENKLINIK — BARNARPSGATAN 8

Vetenskaplig, smärtfri behandling av fot- och benåkommor
Mottagn.: 10—13, 17—19. Andra tid. eft. överensk. Tel. 48 33

SÖDERLUNDS ADVOKATBYRÅ

FALUN

Th. Landberg Th. Sylwan

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund. Tel. (växel) 62,
1392, 1462. Kontorstid 10—17. Lörd. 10—14.
Kontor: Trotsгатan 22—24.

FJUGESTA

Ch. Anderssons Charkuteriaffär

Telefon 34 FJUGESTA Telefon 34

REKOMMENDERAS!
— Leverantör till Garphytte Sanatorium —

GÄVLE

Möbler,

såväl finare som enklare, i olika träslag och stilar bäst och billigast från

MÖBELLAGRET

Tel. 6 82

St. Esplanadgatan 13 GÄVLE

BETALD ANNONSPLOTS

Vårnyheter

inkomma dagligen

SKOTJÄNST A.-B.

Drottninggatan 37 Telefon 42 66

Cederberg

KAPPAFFÄR
DROTTNINGGATAN 30
GÄVLE

Telefon 26 12

Eleganta Nyheter i Kapp- och Klänningstyger, Strumpor, Handskar, Vantar, Underkläder och Korsetter hos

JACOB BELLÄNDER

Stadshuset — S. Kungsgat. 2 — Brynäs gat. 17
Försäljningslokaler i FALUN och ÖREBRO.

**Prova Sambageriets
Knäckebröd Nr 1**

Telefon 15 72

Telefon 15 72

Trödje Mjölförsäljning

Tredje Tvärgatan 10 — Gävle

Telefon 38 96

MONARK Cyklar

Det lönar sig att göra inköp hos

FIRMA VELOCIPEL & SPORT

Brynäs gat. 10, Gävle

Telefon 8 37

Sandbergs HERR -ekiperingskläder

DROTTNINGGATAN 32

Telefon 326

ATENAS PRESENTKORT

är den bästa gåvan!

Kaffekvarns ELVA-KAFFE

Kronor 2:05 pr 1/2 kg.

RING 7 40

DAGLIGEN NYROSTAT

EDV. LINDBLOM

DROTTNINGGATAN 18 — GÄVLE

TELEFON 16 11

ALLT I LIVSMEDEL

Trevliga SKOR

från

Gösta Andénius
DALAPALATSET GÄVLE

Alla bil- och motorreparationer

SÖDERLUND & LINDSTRÖM
GEFLE Tel. 32 59, 38 69

Praktiska Byggnadsaktiebolaget

Hamntorget 1 GÄVLE Telefon 29 68

Utför allt inom branschen. Infordra offert.

GEFLE OMNIBUSSBOLAG

TELEFON 577

TRAFIKERAR STRÖMSBRO—HILLE
Uthyr Turistbussar för längre och kortare turer
Begär prisuppgift

HALMSTAD

BETALD ANNONSPLOTS

KVARNSVEDEN

C. J. KÄMPE

Velociped- & Järnaffär

Telefon 8 Kvarnsveden

LUND

GÖRANSSON & NILSSON

BYGGMÄSTARE

Bytaregatan 6

LUND

Telefon 21

Nybyggnader — Reparationer

LUND**Aktiebolaget VATTEN & VÄRME Carl Holmberg**LUND — Clemenstorget 3 — Tel. 752, 1213, 733 (Linjevälj.)
KRISTIANSTAD — Västra Storgatan 37 — Tel. 652, 1652.

Värme och sanitära anläggningar. Gas-, Vatten- och Avloppsledning. Reparationer. Telegramadress: Vattenvärme.

F. G. EKELUND - Bleck- & Plåtslageri

Ö. Mårtensgatan 15 — LUND

Telefon 3777

— REKOMMENDERAS —

Salanders Fabriksaktiebolag

Huvudaffären. Tel. 10 17 Filialen. Tel. 32 20

LUND

Garner, Trikå- och Manufakturvaror

KEMISK TVÄTT och FÄRGNING

RAMKLINTS KONDITORI

Mårtensgatan 10

Telefon 664 **LUND** Telefon 664

REKOMMENDERAS!

BESÖK OCH REKOMMENDERA

Albin Carlssons Café- & Konditori

Tel. 22 74 Mårtensstorget 6 — LUND Tel. 22 74

GODA KONDITORIVAROR OCH GOTT KAFFE

MALMBERGET**SOFIA THELINS****BAGERI**

Malmberget Telefon 195

MALMÖ**IVAR IVERSON & C:O**

(Inneh. Oscar Gustafsson)

Gråbrödersgatan 8. Tel. 718 35 (växel). MALMÖ.

BOKBINDERI, KONTORSBOKS- &
KARTONGFABRIK. LINJERINGANSTALT**Byggnadsaktiebolaget E. & F. Larsson**

Adelgatan 2, MALMÖ. Telefon 225 89

UTFÖR ALLA SLAGS BYGGNADSRBETEN

INFORDRA OFFERT!

IDA JOHNSON**DAMKONFEKTION**

1:sta klass Syatelier

Bergsgatan 13 A MALMÖ Telefon 274 75

DUX - märket

borgar för god kvalitet — största ändamålsenlighet — vare sig det gäller madrasser, kuddar, fåtöljer eller ottomaner.

Sängkläder från DUX — Husmoderns stolthet

MADRASSFABRIKEN DUX AB

BOLANDERS ELEKTRISKA A.-B.**MALMÖ**

Rikhaltigt lager av

elektriskt installationsmateriel

BETALD ANNONSPLATS

TANDLÄKARE

J. DESATNIK

(Medl. av Sv. Tandläkareförb.)

Davidhallstorg 9, 1 tr. Mottagning: Vard. 10—1 och 6—8.
Onsd. och lörd. end. 10—1. Annan tid enl. överenskommelse.
Tel. 166 44. Malmö.**BRUNNSBORNINGAR**

utföras av A. PERSSON

Malmö — 119 60

Fridhem, Postadress Hindby

E. NILSSONS BEGRAVNINGSBYRÅ

Storgatan 13 MALMÖ

Telefon 214 30

REKOMMENDERAS!

Kappor - Klänningar - Blusar och Kjolar

köper Ni fördelaktigast i

THORS KAPPAFFÄR

Södra Förstadsgatan 1

MALMÖ**Kaffe- & Kolonial Aktiebolaget****MALMÖ**

Tel. 230 71, 225 82, 167 71, 180 95 (Linjevälj.)

Försäljer i parti:

KAFFE — FRUKTER — SPECERIER — KONSERVER

Dessners Advokatbyrå

St. Nygatan 54 — Malmö

Tel. 164 54

Inneh.: Jur. Kand. I. Dessner. Samma fastigh. som Gumæ.

AKTIEBOLAGET

J. Perssons Eftr.**MALMÖ**

GARN, VÄVNADER och TRICOTAGE en gros

GALVANOFABRIKEN

Telefon 50 227

LIMHAMN

Telefon 50 227

FÖRKROMAR — GALVANISERAR — FÖRNICKLAR

FÖRSILVRAR — KADMIERAR

A. J. Ekströms Järnhandel

Hörnet av Förenings- och Amiralsgatorna

Telefon 233 58

REKOMMENDERAS!

GYNNA ANNONSÖRERNA!

MALMÖ

BEG. SKRIVMASKINER

från Kr. 40:—, RÄKNEMASKINER från Kr. 100:—,
FULL GARANTI

ÅTVIDABERGS

Östergatan 1 MALMÖ Tel. 223 64

Aktiebolagets Frosts Hudaffär

Södra Förstadsgratan 122 MALMÖ Tel. 206 83 & 240 83

Uppköper alla slag av råa hudar och skinn ävensom kanin-, har- o. viltskinn

MARMOR, KALKSTEN o. GRANIT

Ingeniörsfirma H. Svensson

Villa Daisy, Mariedalsvägen
MALMÖ Tel. 153 80

Malmö Grus A.-B.

Stormgatan 4 — Malmö
Telefon 29 113, 25 234

Aktiebolaget BACHMANS Repvaruaffär

Föreståndare: W. WALLDOW — MALMÖ
ETABLERAD 1848 — Rikstel. 209 73, 209 92
Ställinor, Tågvirke och linor av bomull, Manilla, otjärad och tjärad Hampa, Bindgarn, Snören, Sjömansgarn, Mattor, Flaggor, Färger, Oljor och Penslar, Segelmakeri, Flagg- och Presenningstillverkning

AEG

VAMPYR 300

Den prisbilliga dammsugaren. Demonstreras på begäran
Tel. 71 140 ÖSTERGATAN 1 Tel. 71 140

Drick

S:t Knuts Vatten och Lemonader

Telefon 211 80

Slipmaterialaffären

MALMÖ — ÖSTERGATAN 5
Original Carborundum- & Aloxite Slipskivor
Durex Slipduk och Slippapper
Telefon 233 45

NORRKÖPING

NORRKÖPINGSS DISSOUSGAS A.-B.

Fabrik: Lindövägen 41—43. Tel. 61 19. Kontor: 2 tr. V:a Nygatan 20. Postfack 351. Tel. 40 92. Tillverkar och säljer dissousgas förvarade i större eller mindre behållare: A-50, A-40, A-30, A-25 och A-15. Säljer syrgas i komm. i behåll.: OK-40, OK-20 och OK-10. Tillhandahåller alla sorters svetsningsmaterial och apparater för svetsning.

DOKTOR R. FRÖLINDER

SKIPPARGATAN 56

Mottagning: Vardagar 10—11,30 f. m. och 3—4 e. m.
Kvällsmottagning måndagar och torsdagar 5,30—6,30. Övriga tider enligt överenskommelse per tel. 85 00.

BETALD ANNONSPLATS

Firma Martin Jansson

Godsgatan 11 NORRKÖPING Telefon 44 98

Säljer: Byggnadsmaterial

Utför: Asfalt- och Isolationsarbeten, Massagolv m. m.

GUSTAF FR. SVENSSON — Glasmästare & Glashandel
NORRKÖPING — Hospitalsgatan 24 — Telefon 15 70
Försäljer alla sorters Fönsterglas, Råglas, Katedralglas, Spegelglas till partipriser i parti och minut. Tavelinramningar och insättningar av glas till billigaste pris. Stor sortering. Fotografiramar och Speglar.

RÖRLEDNINGSBETEN

av alla slag för gas, vatten, avlopp, värme samt reparationer utföres omsorgsfullt och billigt.

DAVID ANDERSSON, Gas- & Vattenledningsentreprenör

Sven Hedéns Målerirörelse

Lungtatan 30 — Telefon 843
Utför alla inom yrket förekommande arbeten till ytterst humana priser.

SKELLEFTEÅ

Bröderna Forslunds Automobilaffär

Storgatan 26, SKELLEFTEÅ
Förstklassig bilverkstad med moderna maskiner och verktyg. Cylinderborrningar etc.
Telefoner 5 03 och 6 10.

ALLAS GEMENSAMMA INTRESSE

är låga varupriser. Nedbringa Edra levnadskostnader genom Kooperativ samverkan. — Gör Edra inköp i SKELLEFTEÅORTENS KOOP. HANDELSFÖRENING förening för lägre levnadskostnader

SKÖVDE

MEETHIS

Storgatan 20 — Telefon 32 — SKÖVDE

Specialaffär i Damekiperingsartiklar, Kappor, Klänningar, Manufaktur och Siden

SUNDSVALL

Berghems Konditori

Vid Esplanaden, intill Röda Kvarn
Välkänt som ett av Sundsvalls äldsta
Telefon 36 26

UMEÅ

HENRIK HARJU

Rikst. 422 och 423 UMEÅ Lokal: Kungsg. 63.
Färg-, Kemikalie- & Tapetaffär. Avdeln. för fotografiska artiklar.
Rekommenderar sin sortering av: Färger, Fernissor, Oljor, Falu Rödfärg, Tapeter, Kameror, stor sortering, Förbands- och Sjukvårdsartiklar m. m. Order till landsorten expedieras omgående.

U M E Å

OLOFSSON & C:o — PLÅTSLAGERI

Haga, U M E Å Tel. 10 36, 10 33, 10 34
Takreparationer — Allt slags Plåtslageri och Rostfritt.
FÖRTENNINGAR

V Ä S T E R Å S

Edra inköp av
KAFFE, FRUKT och KONSERVER
gör Ni med fördel hos

KRAFFT & C:o EFTR. - Västerås
SMEDJEGATAN 7 Telefon 85, 450

RAMAR — SPEGLAR — GLAS m. m.

Ekströms Glasmästeri

Tel. 277 Stora gatan 19 — Inneh.: Olof Victor

Allt i 1:sta klass
SPECERIER och KONSERVER

Sigfrid Holm A.-B.

Tel. 68 — 698 VÄSTERÅS Tel. 68 — 698

BERGSTRANDS TRYCKERI

Tel. Tortuna 3 — TORTUNA — Tel. Tortuna 3

FÖRLAG AV:

BLANKETTER och RÅKENSKAPSBÖCKER för mejeri,
lantbruk eller föreningar m. m.

V Ä X J Ö

Växjöortens Kooperativa Charkuteriförening u.p.a.

REKOMMENDERAS!

Ö R E B R O

KAPPOR och KLÄNNINGAR till fabrikspriser

Norrköpings Kappfabrik

Drottninggatan 25, 1 tr., Ö r e b r o
Telefon 150 47

Hushållsskolan MARGARETA

Klostergatan 11 ÖREBRO Tel. 118 70, 117 50

1:a kl. MATSALAR

Festväning och Matvaruaffär Elever mottagas

Eric Sjöqvist, Fotografiateljé

Drottningg. 11 ÖREBRO Telefon 11101

ALGOT ANDERSSON

VATTENLEDNINGSENTREPRENÖR

Mäster Larsg. 10 ÖREBRO Telefon 113 82

Utför Värmeanläggningar, Badrums- och WC-inredningar
m. m. i branschen. Gediget arbete. Humana priser.

Jahrls Mekaniska Verkstad

Frykstensgatan 2—6 — ÖREBRO
Telefon 130 77

Precisionsverkstad för finmekanik

Allt vad som behöves för Skomakeriet
erhålles fördelaktigast från

Skomateriellagret & Nätlingsaffären

MONOPOL

Tel. 117 83 — ÖREBRO. Tel. 117 83

G. Petterssons Metallgjuteri

ÖSTRA TRIANGELN — ÖREBRO — TELEFON 132 33

Utför gjutningar av alla slag i Lager, Brons, Rödgoods,
Mässing, Aluminium. Ett förstklassigt, tätt och prima gods
garanteras. Snabb leverans. Lägsta möjliga priser

BRÖDERNA JONSSON - Civil- & Uniformsskrädderi
SKOLGATAN 27 — Tel. 119 13

God passform utmärker alltid "Jonssons" kläder.
Även så kallade måttbeställningar, med högsta garanti till
konfektionspriser Anlita alltid fackmannen

Arvid Anderssons Konditori

(Harald Lindberg)

STORGATAN 20 ÖREBRO Telefon 124 02

REKOMMENDERAS

BETALD ANNONSPLATS

Resande som besöka Örebro

TAG IN Å HOTEL CONTINENTAL

Ett 50-tal resanderum med alla bekvämligheter
Fullständiga rättigheter Dagligen musik
Telefon: NAMNANROP

GULLBERGS LIVSMEDEL

Engelbrektsgratan 16 ÖREBRO Telefon 20 49

GYNNA ANNONSÖRERNA!

Den nya tuberkuloslagen . . .

(Forts. fr. sid. 20)

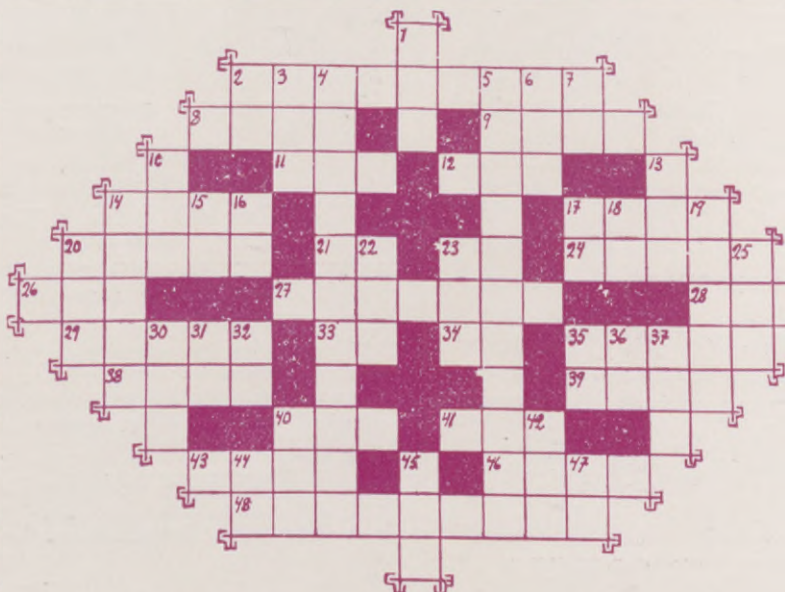
fostran. Bestämmelserna i lungotslagen till förebyggande av smitta genom mjölk och andra mejeriprodukter hava så till vida skärpts att läkareintyg om frihet från smittan tuberkulos, som förut haft giltighet ett helt år, nu icke får vara äldre än 30 dagar före anställningens början.

I huvudsaklig överensstämmelse med ett stadgande i den gamla lagen föreskrives att person, som är behäftad med smittsam tuberkulos, icke må tillträda anställning att sköta barn eller såsom amma. En nyhet är att inom sjukvårds- och vissa andra anstalter åtgärder skola vara vidtagna för att personer, som äro behäftade med smittsam tuberkulos skola hållas avskilda från övriga å anstalten vårdade eller intagna. Sängkläder etc., som begagnats av smittförande tuberkulossjuk, få icke utlämnas till annan. Läkare har ålagts anmälningsplikt m. m. när en tuberkulossjuk avlidit och noggranna bestämmelser gälla smittrening efter en tuberkulossjukes död — såsom förhållandet även var i den gamla lungotslagen — men ävensom vid hans avflyttning samt i de fall den sjuke annat än för kortvarig undersökning intagits å vårdanstalt.

Lodrätt:

1. Skrivande Anders.
2. Säger vi, när vi me-
nar sade.
3. Skall vara kall på en
frisk hund.
4. Är miljön i "Leendets
Land".
5. Påstås det att den vi-
ta rasen är.
6. Får vi kanske snart
rosta till kaffe.
7. Ett av våra lättaste
och lösaste träslag.
10. Bör helst vara osyn-
lig för blotta ögat.
13. Alldeles förfärligt lit-
tet.
14. Gör diplomaterna med
skulden, innan armé-
erna börjar göra det
med bomberna.
15. Den bekvämaste te-
legramadressen.
16. Ett av de tal, som
man aldrig kommer
ihåg.
17. Levererar en del av
naturens nattliga
spökeffekter.
18. Käpphäst för tilltals-
reformatorer.
19. Vad den amerikans-
ke pojken dröm-
mer sig vara istället
för kung.
20. Inte gärna äldre än
sex år.
22. Borde Koh-I-Noor-
diamanten vara.
23. Kontraktsbrott i Hol-
lywood.

KORSORD N:r 3

25. Åkte ut med dunder
och brak.
30. Mitt emot västkan-
ten.
31. Makt vid Nilen en
gång i tiden.
32. Precis som trettioett,
men tvärt om.
35. Nedanför forsen.
36. Ha vi gått och läng-
tat efter hela janu-
ari.

37. Lär vara speciellt ut-
märkande för kolare.
40. Sjunger höga toner på
Operan.
42. Något mer än två.
44. Säger vi när det gör
ont, och engelsman-
nen när han talar om
sig själv.
45. Får den svarta kat-
ten höra allt som of-
tast.
47. Mister.

Vågrätt.

2. Finnarnas bästa luft-
skydd.
8. Före Kosmos.
9. Inte alls bra.
11. Kan av experter be-
dömas som en hopp-
lös kamp.
12. Före paketet.
14. Hugger om inte i
sten, så åtminstone i
stenbunden mark.
17. Bör vi göra varandra
allt gott.
20. Finns ett allenarå-
dande i Ryssland.
24. Beskattas hårt, om
den härrör från kri-
get.
26. Vill spionerna få om
statens hemligheter.
27. Det allmänna omdö-
met om gigolon.
28. Utan innehåll.
29. Bör man inte göra
med husfaderns mid-
dagslur.
33. Fortfarande.
34. Gammat.
35. 1111111.
38. Tor och Loke.
39. Användes av koleri-
kern att slå i.
40. Skådeplats för histo-
risk skönhetstävling.
41. Mobiliserad vegeta-
bilie.
43. På vagnen.
46. Nödvändigt om man
vill föra krig.
48. Brukar ha ett visst
inflytande på jäga-
rens irångång.

Lösningar

till "Kordsord n:r 3" skola vara oss till-
handa senast före den 1 maj. Som van-
ligt blir det en femma för den först öpp-
nade rätta lösningen.

F. ö. gäller som vanligt, att kuvert, in-
nehållande korsordslösning, skall vara
märkt, denna gång "Korsord 3". Pris-
tagarnas namn offentliggöres i maj-num-
ret.

Glöm ej att frankera kuvertet. Redak-
tionen löser ej otilräckligt frankerad
försändelse, innehållande korsord. Klistra

alltså på ett 15-öres (inom Stockholm
10-öres) frimärke och skriv, som sagt,
"Korsord n:r 3" på kuvertet.

Lösning till korsord n:r 1.

Vågrätt: 2. AIK. 5. Säll. 8. Gnäg-
ning. 9. Gla. 10. Ögon. 12. Tro. 14. Alf.
16. Ass. 17. Agat. 19. Lag. 21. Misär.
23. Revir. 26. Töm. 28. Runa. 29. Sko.
31. Nöd. 33. Ada. 34. Otta. 36. Gro.
38. Trolöshet. 39. Grov. 40. Amt.

Lodrätt: 1. Energiskt. 2. Agg. 3.
Iglå. 4. Knall. 5. Snö. 6. Ägga. 7. Lins.

11. Ostindien. 12. Tam. 13. Oas. 15. Far.
18. Tät. 20. Ger. 22. Rön. 25. Raa. 27.
Mögla. 29. Sorg. 30. Otto. 32. Dröm.
35. Arv. 37. Ost.

*

Först öppnade rätta lösningen till kors-
ord n:r 1 hade insänts av hr Alvar
Bothén, John Bergs Plan 6 IV, Stock-
holm. Femman översändes enligt prista-
garens önskan till Patienternas Under-
stödsförening, Länssanatoriet, Uttran.

Varför skrattar man.

(Forts. fr. sid. 17.)

mor" heter det: "Detta är djävulen' stod det skrivet på pla-
katet över de medeltida mysteriernas lustigkurre — den arme
prästplågade haltande hornbäraren, och det var naturligtvis
meningen att inpränta förakt och avsky för honom. Men detta
lovliga syfte förfelades alldeles, ty folket tyckte att halte f—n
var mer intressant än de andra personagerna. Sankte Per med
nycklarna och fru Dygd och alla de andra helgonen förvand-
lades till obetydliga bipersoner, som man var lika nöjd åt, under
det att halte f—n levde sig in i och förblev omtyckt av folkets
fantasi".

Freud som även sysslat med komikens väsen anser skrat-
tets uppgift vara att "avreagera" förträngda komplex ur det
omedvetna. Dessa komplex är sådana som förträngts på
grund av sin motsatsställning till det konventionella. Skulle
inte Freuds teori på ett tillfredsställande sätt kunna förklara

varför djävulen var en omtyckt figur i de medeltida mysterie-
spelen? I vilket fall som helst, så skrattade man inte åt ho-
nom för det man tyckte synd om honom.

När det gäller "roliga historier" — dessa handlar ju ofta om
matsmältningen och fortplantningen, sådant som man inte ta-
lar om i "anständigt" sällskap — synes Freuds teori ge en
skaplig förklaring av skrattet. Men vilka komplex "avreage-
ras" när en helt vanlig människa finner en tankspridd pro-
fessor komisk? Och varför kommer djur, som härmar en
människa, oss att skratta?

Det synes vara svårt att tillfredsställande kunna förklara var-
för man skrattar. Meningarna därom går starkt isär. Men på
en punkt är alla eniga: Skrattet står i livets tjänst. Det skän-
ker utlösning, verkar befriande. Och kanske det är sant som
Oscar Wilde säger: "Om grottmänniskan känt till skrattet
skulle världshistorien ha haft ett annat utseende".